
Награда
Десанка Максимовић

Награда
Десанка Максимовић
19
Милан Ђорђевић
2013

БИБЛИОТЕКА НАГРАДА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“

- 1
Љубомир Симовић / УЧЕЊЕ У МРАКУ
- 2
Стеван Раичковић / РАНЕ И КАСНЕ ПЕСМЕ
- 3
Миодраг Павловић / СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА
- 4
Танасије Младеновић / НА КРАЈУ МИЛЕНИЈУМА
- 5
Матија Бећковић / ОД – ДО
- 6
Милован Данојлић / РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ
- 7
Бранислав Петровић / ГРАДИЛИШТЕ
- 8
Борислав Радовић / ПЕСМЕ
- 9
Слободан Ракитић / ПЛОВИДБА
- 10
Радмила Лазић / СРЦЕ МЕЂ ЗУБИМА
- 11
Милосав Тешић / У ТЕСНОМ СКЛОПУ
- 12
Алек Вукадиновић / КЊИГА ПРСТЕНОВА
- 13
Слободан Зубановић / КАД БУДЕМ ИМАО 64 ГОДИНЕ
- 14
Мирослав Максимовић / ШАПАТ КИШЕ О СЛОБОДИ
- 15
Рајко Петров Ного / ЧОВЕК СЕ ВРАЋА КУЋИ
- 16
Мирјана Стефановић / ПРОМАЈА
- 17
Душко Новаковић / ЗАБАВА ЗА УТУЧЕНЕ
- 18
Владимир Копицл / ТУФНЕ

Милан Ђорђевић

ПЕПЕО У
БАШТИ

Задужбина „Десанка Максимовић“
Народна библиотека Србије

Београд
2013

**СА ОБЕ СТРАНЕ
КОЖЕ (1979)**

ПОБУЊЕНИ ЧОВЕК

Ноћас ће неко некога јебати
док државници преговарају
развезују чворове на краватама
дугим гаћама и затегнутим међународним
ситуацијама
и кришом испод столова чешу и протежу
млохаве удове
ноћас неко ће скочити са десетог спрата
оставивши у судоперу кухињске крпе и
неопрано посуђе
неко ће се бацити из воза у покрету
заборавивши да за собом затвори и прозор и
врата
и биће промаја и побачаја стотине мртвих
инсеката
неко ће крај отвореног фрижидера плакати
гледајући звезде глодати ребро прасета
лењи кактус расцветава се ноћас у врту
а мени ће се смучити и то мало тропине живота
што се попут црва свеждера скутрила на дну чаше
зато ћу чашу и препуни ноћни суд преврнути
ставићу тампоне у уста и уши у нос и очи
и пркосно ћу себи у кртичњаке мяса викати
тако да ме и глуви чују тако да им у главама
све бренца и бучи
продрмаћу гласом све своје кости
протестоваћу против не знам ни ја чега
против земљине теже и свеже штампаних
корисних лажи
против свега у савршеном поретку
дезодорисаног света који не постоји
протестоваћу ја који не постојим у земљи што
не постоји

и тако све не постојећи хладним оружјем
нежно убијам пса мачку канаринца и жену
спустим завесе на прозорима поразбијам
сијалице

спалим намештај пустим да бојлер
експлодира и свуда проспем шампонску пену
отерам комарце и муве и зид здрузгам чекићем
телефонирам председнику владе и понизним
гласом

зажелим напредак у каријери
а потом се продерњам: кретену и обећам
да ћу га частити отрованим пићем
онда почупам електричне каблове и исечем вене
и уверен да ће отсад све на добро да крене
свучем се

себи кажем лаку ноћ мирно легнем да спавам
снатрећи у стељи
како кратковиди бог својим увек дежурним
телеобјективом

киклопски закрвавелим оком
коначно благонаклоно пиљи и у мене и у мене

**МУВА И ДРУГЕ
ПЕСМЕ (1986)**

КИША БИ ДА СЕ УБИЈЕ

Киша прстима по твом прозору мрља,
мрмља. Хтела би да уђе да се убије.
А ја видим. Лежиш у постељи. И баш те брига.
У мраку. Гола. Баш те брига.
Распустила косу. Раширила бутине.
И гле, црне маховине!
А прст средњак леве руке, ради ли ради!
Злочинац, тражи црвену кресту.
И злаћани мед већ поцурио.
И зовеш ме из свог делиријум тременса.
А ја се у гаврана прометнуо.
Долетим у твоје крило и кљуцам, кљуцам.
А онда у кљуну однесем ухваћену рибу,
па одем да се картам и пијем.
А киша још увек прстима
по твом прозору мрља, мрмља,
пребира амајлије,
хтела би да уђе да се убије.

ПЕСНИЦИ, ПИСЦИ & ОСТАЛА МЕНАЖЕРИЈА

Казуј ми роде,
какви су ови ваши песници, писци,
какви су по души?
По души су, да простиш,
баба, музо моја, по души су
прљаве уши, муве месаре, зелениш,
ситна боранија, олош и бућкуриш.
Шуњају се, мудросери, скутоноше,
кевђу али не гризу. Лају на пуни месец,
олајавају једни друге. А опет, невини су,
невини, баба, музо моја!

ПРАХ, СВЕ ЈЕ ПРАХ

Прво га је заводила плавим очицама.
А он је зграбио длакавим ручердама.
Ќокошка се смејала, смејала.
Ќао на кућној забави.
А он је ножићем заголицао по врату.
И нежно је положио на пањ.
И одсекао.
И глава је пала са осмехом на кљуну.
И тело је трчало двориштем
и за собом вукло реп,
црвени репић крви
која се разбашкарила по трави.
И две вране седеле на грани ораха.
Седеле и пушиле. И рекле:
– Нараштај један одлази
и други долази,
а земља стоји у вијек!
– Све је од праха
и све се враћа у прах!

БУЂЕЊЕ

И тако, кажем ти, пробудим се.
Пробудим се прожет само једном четвртином
мог ја,
те слузаво-хладне течности што брзо ветри.
И уплашим се. Онда се уплашим тог страха,
Ваздуха који ме гуши и изнутра се мивољи
као риба.
И заспим. И сањам да сам се пробудио
у дану који је био јуче, дубоко на дну тог јуче
у дану који се зауставио, заледио и неће да тече
према овом плитком данас, према нејасном
сутра.
И опет се пробудим. И вичем у ноћ: – Мамице!
Татице!
Где је мој меда? Дотрче мамица и татица.
Дају ми мог меду и кажу: – Спавај, чедо,
спавај!
И ја заспим. И сањам: Имам дугачку белу браду.
Лежим у кревету. Умирем.
И пробудим се. И збиља,
лежим у постељи, а бела брада нарасла до
појаса,
лице прекривено борама, руке се смежурале
и згрчиле као птичје канце. Умирем.
И заспим. И сањам: Вриштим. Хладно ми је.
Тек сам се родио. Увију ме у белу плахту.
И одмах заспим, зароним у воду,
широко отворим крупне рибље очи.

КАПУТ

Капут лежи. На поду.
Без капи крви у себи.
Капут лежи. Уморан,
згрчен, одбачен и црн.
– Капите! Капите! Капите!
– Мили брате! Устани! Устани!
Барем клекни крај твог
Милана Ђорђевића!
Мили брате засипан
снеговима, кишама,
погрдама, ласкањима,
чувару моје самоће!
Устани! Устани!
Тако ти празних цепова,
испунићу их мојим шакама.
Прхнуће крилима у теби.
Тако ти зјапећих рукава,
пустићу измучене животињице,
моје руке, у теби да гмижу!
И капут поче да дише,
отвори очи, задрхта,
покрену један рукав,
рашири крила, полете, загракта,
заогрну ме својим мраком.
И сад сам његова утроба.

ВАРВАРИ

Ќажем ти, пријатељу, варвари долазе
да освеже крв планинских река, да тољагама
премлате уморне кипове и подвикну: Марш у
историју!
Варвари имају сунце у очима и цепове пуне
празилука.
Сричу док читају, а после изричу строге
естетске судове.
Још увек су зелени и сентиментални. Мрко
гледају
на видре и лавове. Бркати варвари ослобађају
од памука. Са живих лешева и орхидеја скидају
шминку и пудер. Шамарају народне
непријатеље,
вампире, а онда балеринама праве талентовану
децу,
будуће сатанисте.

МУМИЈА (1990)

КРОМШИР

У дубокој гробници лежао је,
блаженопочивши, фараон мрке боје.

Међу својима жалостиве сузе је лио
за честитим блатом у коме се испилио.

Али ево га на тањиру охолог, обареног,
першуном крунисаног, маслацем помазаног,

ево га самотног, као од мајке рођеног,
од глади спасао је заторника и праведног.

Гле, витки нож пресеца га напола,
гле, виљушка му се у леђа забола!

Али, пријатељи, немојте зато туговати,
на свет кртола немојте мрачно гледати,

јер други спаситељи у врећама клијају,
да звезду-водиљу на ведром небу угледају.

МУМИЈА

Ја сам мумија.
Као деверика
испод леда
отварам уста.
Без крика
гледам
модро платно
на коме прска
ужарена кугла
и сипа капи
дивљега меда.

УМОРАН САМ

Уморан сам
од понављања
утварних слика,
безбојних реченица,
уморан од загонетки,
од топота коњица
Хуна, Татара, Турака,
уморан од игри маски,
пародија, вребања
глувих шкољки,
доушника ничега,
уморан голуб,
неотворено писмо,
голуб долепршао
из даљине,
долетео
на даску прозора.
Зато идем, идем
да обрађујем врт.
У њему да склопим
отежала крила,
рубине да одморим
од сијања
и напетог слушања
како влатају
боје вечности,
густе боје
зелене тишине
попрскане
млечом светлости.

ПЕСМЕ

Не одгонетате
загонетке историје,
клинаста писма победа,
руне коначних пораза.
Не налазите пут спасења.
Не дајете одговоре
на Сфингина питања.
Не величате
човекољубиве деспоте.
Не ласкате народу,
не изводите га
из Синајских пустиња
тмурних свакодневица.
Не премештате брда,
не претварате
бистру воду у вино.
Не васкрсавате
убоге Лазаре.
Не помажете
да уђем у Елизијум.
Већ само постојите,
природно, једноставно.
Као крзно пропланка,
као гутљаји воде.
На белину хартије вејете.
Вејете, пауци крсташи,
мој црни снег.

ДОЈКЕ

Када раскопчам
твоју пуну кошуљу
из ње меко склизну
два топла хлеба,
два бела обиља.
Запалацају малим
црвеним језицима,
јагодице на прстима
нежно ми лизну.
Напуне ми шаке.
Своје ужарене усне
малинасте боје
с мојим длановима
плаховито споје.
И онда се опет
у дубини кошуље
плашљиво сакрију.
Тамо бело гледају,
у помрчини ћуте,
јер ми страхују
да ће на светлости
окопнети као сушац,
снег на присоју.

ЋИЛИБАР И ВРТ (1990)

ЈЕЗИКОМ ВАТРЕ, КИШЕ И СНЕГА

Језиком кише, ватре и снега
и свеколиких земаљских стихија
мрмљај, ромори неизговорљиво.
Светлошћу описуј невидљиво.

Из топлог пепела видљивога
изнедри бели грумен жеравице
као жежено злато тврде коштице
из меса вишње. Из њега удиши

мирисе јуна, свежину боровине,
мирисе јабуке, јуродиве жене –
и букти, посмрче слепих певача,
букти и буди гримиз ноћног врача.

МАИНА

Уштап на небу прокрвари.
Не могу му влати трава,
не могу му на рану привити.
Под прозором мирис, отава.
Ничим је не могу оживети.
И чујем глас: Сиђи на обалу!
Сиђем, наг. На хридине, камене.
У тишини лежи звер, тмасто море.
Ваља облутке и зури у мене,
у белу приказу из ноћне море.

НАРАНЦАСТА ЛАВИНА

Чуј ме, безимени!
Ја сам ноћ, поплава.
Ти си пена олује, јава.
Ти светлосна лава,
ја тмасто уље језера.
У њему су муње рибе.

Ја сам ватра, ти си ветар.
Сејеш ме, безимени, савијаш.
Растем из зрна жераве.
Ја сам ватрина креста.
Ти шикљаш оштро као мраз.
Ти си млаз рибљега мреста.

Трава сам, кажеш, безимени.
Ватра сам, кажем, безимени.
Ја црвена трава ватрина,
ти зелена ватра травина.
И тебе и мене рађа и односи
наранцаста лавина.

ТИ, КОЈИ САЗДА ТРАВУ И КИШУ

Ти, који сазда траву, лишаж, ахатну кишу,
који еонима спаваш у љубичастом плишу
летњег сумрака, подари ми нар! Име!
Као хлеб на столу Фламанаца, озари ме!

Да међу твојим дичним творевинама:
пластичним ругобама, неонским муњама
у долини плача, међу слатким отровима,
васкрснем као усов, бујица на буковима

или баршунасти плод мајушне кајсије
што ће наранџастим сјајем да прикрије
убоштво ове избе, кајите, маховину подова
и дечије мрље на белилу хладних зидова.

ДЕЧИЈА СЛИКА

Ноћ, под белом сијалицом седим
пред снежином голе хартије.
Сликам кућу, реку, траву, дим
и стабло пробуђене магнолије.

Кућа је жута, река пруски плава.
У њој сликани караши, штукe.
То је биљур, улепшана Сава
која ти неће љубити руке.

Стабло има стотину ластара,
зелених очију. Дете их гледа.
Сликам сунчев грумен ћилибара,
једри плод пун сока и меда.

На хартији дрхти капља млека.
Дете се плаши и тражи птицу.
Сликам чавку, догнану издалека,
сестру гаврана, злослутницу.

Чавка крешти. Сликам миша.
Миш бежи. Подне нам помраче
крештаји чавке. Пљусне киша.
Горко над сликом дете заплаче.

И кућу, реку и чавку раскида
као ћилибар и стабло магнолије.
И ја му, док невино жали, рида,
цепам плач од чисте хартије.

МЕХУР ОД САПУНИЦЕ

Стапају се на њему облици, боје.
Лимунжуто и хлорофилно хвоје
прелази у цинобер михољскога лета,
у предвечерје порфирнога цвета.

Разазнајеш обресе модрих планина.
Обастире их студен, лунарна белина.
Видиш бојишта, грумење црних лица,
ројеве лужњака, јата сувих кошница.

А када га такне врх патуљице игле,
у ништа прснуће страхови, боје. И гле,
на длану починуће три капи сапунице,
на снегу три мрље крви гоњене вучице.

ПУСТИЊА (1995)

ТИШИНА И СНЕГ

Снег пада на смрзнуту земљу. Снег пада.
У тишини као да чујем шум његовог падања,
шуштање тканине или пуцкетање пламена.

У тишини густој као милијарде честица
распрскавања Нијагариног водопада
или обрушавања усова на Хималијима.

Снег се роји и на фотографији из Јапана.
А на њој бонзе у наранџастим одорама,
под кишобранима од трске, ухваћени.

Ухваћени док иду крај зида врта, крај храма
и црних борова, заувек на слици заустављени
у тишини згрушаној падањем сувог снега.

Ова тишина је вечност и непоновљиво.
Она је нежност и мекоћа птичјег паперја
и милина октобарског поподнева боје меда.

Она је прашина са дрвених полица за књиге
или само жудња старца за безбрижношћу
и бескрајном слашћу детињства, Пардеса,
свежег попут укуса тек убране јагоде.

ИМЕНА СТВАРИ

Често заборављам имена ствари.
Уз њих, као лишај на стени,
старим у својој занемелости.

Гласне жице ми затрепере,
уз непце језик се приљуби,
а уста раде скоро криомице.

Обликују топлину ваздуха.
Али глас ми из њих не излази,
дах се у речи не претвара.

Па имена ствари остају у безимености
као икра у лососима, као у земљи
хиљадама година мамутове кости.

ПОМОРАНЦА

Плавичаста оштрица уреже се у њену кору
као крик галеба у непокретност ваздуха
изнад пуне плаже, где суше се мрке алге.

А прсти ми обнаже ту наранцасту светиљку,
да мирисом Крита озари мрак моје собе,
као кад свежа вода пошкропи суву биљку.

ЧАЈ ОД ЖАЛФИЈЕ

Вече, средина марта. Свеже је.
Свеже у каменој сељачкој кући.
Пијемо врели чај од жалфије.

Припијени лежимо на чаршавима.
Тонемо међу трепљасте окреке.
С острва споро испарава зима.

Острво је врелина, кобалтноплава,
и црвеница коју бих голу миловао.
Ту нема боја да кључају као лава..

Још се не таласају грмови лаванде.
Ни медног сока нема у плоду смокве.
Само густе кумулуси мењају облике.

Долази јутро. Ходамо асфалтним путем.
На њему је ноћ оставила хладне локве,
што нам о тами говоре блистањем.

РЕЧИ

Напуштају га имена бића и ствари.
Била су му хлеб, мед, изворска вода
чији му шумор још увек слух жари.
Била су му опори укус шумских јагода,
Да, била су му, а сад је нико и ништа.
Као фар аута зури у ждрело дворишта.
Онде су зарђале конзерве и олупине,
каткада псећи лавез и остаци тишине.
Још не зна шта га чека у безимености.
Можда суви бескрај сахарске јаловости?
Дише, али дисањем жар не распирује,
дисањем само свет око себе додирује.
Тај зверски свет са наказним облицима
и сликама ужаса што се таложу у сновима.

1989.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ, РЕЧНИЦИ, ХЕРБАРИЈУМИ

Срби Мишровићу

Чему те уче енциклопедије и речници,
збирке истрошених имена и хербаријуми?
Ничему глаголи што труну у реченици,
ничему јагорчевине, пламенци, енцијани.
Одбаци сенке сенки, лелујања на зиду
твоје собе, те голе Платонове пећине.
Наругај се Птолемеју и Еуклиду,
одбаци папире, беживотне снегове,
изађи из овога царства прашине,
удахни ваздух, такни кожу ствари,
ти покретна тамнице, сужњу врлине,
само се препусти милини светлости,
мирисима флоре засићеној оморини
и приближи се ништавилу – нашој истини.

1989.

РАВНОДУШНОСТ И ЗЛОЧИН

Од животињства и хлорофилног обиља
остала су нам само у речнику имена.
одвојени смо од лепоте снега, биља
и стихија као плодови од семена.
Холограми смо, деца ентропије,
хуманоиди већ давно програмирани
и лишени жудњи, чула и меморије.
Као крв смо коју показују екрани.
Сад нас ни мржња отровом не разједа.
Наши животи – само довршене пустиње су
или иње и тишине поларнога леда.
Само још злочин можда нас потреса,
још само сечиво кад запара по месу,
ношено снагом нечијег слепог беса.

1991.

ГАЛЕБОВ КРИК

Томажу Шаламуну

Чини се, чујем кричање галебова,
као над отпацама у луци Александрије,
у магли над балтичким градом Русије
или тамо где се још мрести бела риба.
Сад лежим, јер мртво сам крзно куне.
Овде не удишем кисеоник планине,
не гњечим хлебове – женске обрине.
У сивој зградурина нема биљне влаге.
Што год створим личи ми на окамине.
У жестину хоћу нежност да претварам,
у овој соби хоћу да чујем кричање,
рески птичји зов што ће све да ми оживи.
Зато ми, галебе, крикни, крикни у тмини.
И твој крик ће бити сечиво што лед пара.

1984–1992.

ЏУНГЛА

Радославу Пејковићу

За мене су људи сабласно племе.
Баш ничег новог из њихових уста.
Гласни смех је прашина, лажно семе.
Београд је џунгла нељудски пуста.
По њој корачам, јер то једино знам.
Од остатка Зерека до Славије ходам,
слушам тлапње као да отрове гутам.
Удишем ваздух, али ваздух је пепео.
Београд је клопка, асфалтна, пуста.
Како је име пожара, што га је спалио,
па нема живог даха из људских уста?
И даље идем као да све сам већ видео.
За мене су људи тек ишчезла врста.

1990–1993.

ИГРА

Драгану Великићу

Смејао се, јер могао је да буде све и ништа.
Играо се, камењем гађао уличне сијалице,
цепао тениске патике на бетону игралишта,
рањавао колена, од куће бежао пут реке,
стајао на рубу провалије, улазио у пећину.
Из кавеза дечаштва потом је нагло изашао
и опет се играо: путовао је, пио рецину
на плажи у Солуну, сласти лета окусио,
у соби дрхтао над обнаженом Рускињом.
А сада се игра без речи, смеха или гнева.
Згрожен људском глупошћу и свирепошћу,
жуди за зрелошћу октобарских поподнева,
са леденим савршенством дијаманта и тишине
на крају овог уморног века – одурне јазбине.

1990–1993.

ЦЕПНИ САТ

Кад год погледам тај цепни сат, сетим се тебе,
дугих прстију твојих лепих руку што нису
сликале,
сетим се твоје седе косе и тамнољубичастих
усана.

Стиснуте су биле, јер си презирао сировост и
ружноћу
света заслепљених и окрутника, слепара и
фанатика,
а ћутањем крио своју нежност и рањивост детета.

У време германских демона гладовао си у
Нирнбергу
и с нама затим годинама живео попут одсутника
или као један од тридесетшесторице
праведника.

После свега, иза тебе су остали: изгубљена ћерка,
овај цепни сат и прашњава мандолина без жица.
Ужасавао си се и „мора живота и мора смрти,

дубоко жудео за снежним висовима“ и далеким
пољима
нетакнутим плимама промене, а у нашој
пустињи,
испуњеној океанима, континентима и градовима,
рекама, државама и ратовима, био сенка што
дрхти.

КАРНЕВАЛ

Валентићину Души

Идем у град који плесниви на лагунама.
Он је презрели нар из ког зрње пршти.
У њему смо ројеви у медним кошницама.
Слеђену крв наших тела он ће ражарити.

Хтео бих да ми хладноћу замени топлина,
па идем између падина где успева теран.
Као тешка црна вина пуна опорог танина
опијају ме Кобарид, јасна Соча и Толмин.

У тим шумама мислим на мајчиног оца,
на ноћну ватру и смрт у рову сред блата,
на Црњанског и пропаст црно-жутог царства.
У брдској тишини проналазим остатке рата.

По фурланској долини клизим аутострадом,
стижем до вреве и сивих и сињих таласа
на Великом каналу и ходам тонућим градом
као сценом којом се ваља људска маса.

Стапам се с играма и древним светковинама,
где нам је све дрхтање тела, комешање вода,
паљење огња, цветање, мрачна омама
и карневал, грозница и паганска слобода.

МЛЕКО СИПЕ

То је онај живот где сам пао и ја
Владислав Пејковић Дус „Тамница“

Ноћ је сипино млеко то се разлива
или меко руно које никога не греје.
Сунце је наранца, њен сок не облива,
нити ме обли њен жар нечим дарује.

Још деца под прозором, у парку, циче.
Све боје мртве природе око упија.
Сећање је бледи траг живе приче.
Мало је времена остало до краја.

Детињство ми је одувек било тама,
крађа трешања у топлој ноћи јула,
страх где су се радост и омама
истопиле као на језику гранула.

Под овим млазом бестрасне енергије
касно је за мирне и опојне игре.
Гледам травњаке као фотографије
и на њима звери, људе, моје ближње.

Удишем мемлу, већ ме и влага трује.
Касно је и млеко сипе се разлива.
Нема цвасти липе, ни мириса олује.
Као крв рану, свежа ноћ ме облива.

1993.

МУЉ И СЕЋАЊЕ

Знам ваша детињства на обали реке,
приче о муљању јесењих гроздова,
детиње ноћне страхове, сад већ далеке
као време сурвавања снежних плазова.

Све знам и од вас узимам шта ми треба.
Боје неба, имена и мирисе биља, звериња,
годишњих доба, укусе купина, млека и хлеба.
Али јео сам и ја црвено грумење дудиња.

А ваша детињства нису једина права.
Кожу ми је изгребала багремова кора,
шакама сам гњечио блато кад се трава
њихала налик алгама у плићаку мора.

Трчао сам кроз високу траву, па викао
и ћутао са уживањем, као код окрутника,
дечака што врану хвата да јој очи копа.
Моје сећање је хладна полароид-слика.

Сећам се – видам ту невидљиву рану.
Сва су детињства места затрављености,
поткровља, подруми, тамни чак и по дану,
места откривања зверски невинне чулности.

Та је невиност још топли муљ, прошлост.
Муљ треба разгртати, тачно се сећати,
тражити као под земљом мамутову кост,
да би нашао мрак који ће те хранити.

КИША

за *Ф. Хундершвасера*

Низ падине лије, у бујицу се претвара.
Засипа београдска брда и трагове живота
његових Срба, Грка, Јевреја или Цинцара.
Пада киша на олупину тог брода што плута.

Она је монотono мрморење у олуцима.
Она ремети сан локвама и баруштинама.
Распрскава се на излизаним плочницима.
Подсећа ме на древну влагу дилувијума.

Личи на монсунске потопе који у тропима
хране дрвеће и сочне биљке и терају их
да бујају или се огрћу јарким бојама.
Пада киша на мртве и оне што заборавих.

И када престане, свет ће ми се пробудити.
Предела ће постати оштрији, заблистаће
као лице жене после оргазма и сакрити
беду Београда који је сада суво саће.

СУТОН

Стојим на празном плочнику, пред излозима.
Као наготу град ми показује своју тамну страну.
Гримизноцрвене одсјаје ухваћене у прозорима,
све оно што је налик на твоју и моју живу рану.

Јесен је, доба жутомрког лишћа кестена, топола,
кленова, време јаре залазака и хлађења река.
Септембарска светлост гасне, а из дубине
Дорђола
ниче љубичаста сенка, шири се гола исполинка.

Тече тама низ плавичасте улице, пут мирног
Дунава,
слива се низ Теразије, клизи по сувим
травњацима,
гута Калемегдан, Ружицу и оголелост Ратног
острва,
походи запуштене баште Сењака, гусне у
парковима.

Сад прекрива крошње Топчидера, гуште
Кошутњака
и тад одлазим, враћам се тамо где ћу леденом
водом
поквасити лице и онда над собом чути поклич
осветника,
па у најгушћој тами открити грозно обличје
анђела,
обличје нашег заторника, и даље насмејаног
Самаела.

ИМИТАЦИЈА ЖИВОТА

Стижу ти разгледнице, снимци Њујорка,
Лојд Рајтови облици од стакла и бетона
или фотографије старог Париза, дечака,
измаглице над водом која се зове Сена.
Или слике црвених стена Великог кањона
ветровима бразданог милионима година.

Чини се, другде су светковине и кретање,
шикљање воде и брза размена енергије,
тамо су боје и речи живи као пламсање
или таласање високе траве сред прерије.
А овде је гушење или тромо капљање,
овде су копање јазбине и нестајање.

Овде смо између сна и тоталне анестезије,
усред вечног враћања пут истог почетка.
Док испод танке емулзије топлокрвног живота
још тиња сукоб софтвера и епског претка,
анђела и гориле ког баш не привлачи лепота,
ћутљиви смо као чиста глупост или доброта.

1993.

ПИСАТИ СОНЕТЕ

Миловао си крзна и баршун, пенушавим вином
заливао нага тела када су разјарени Скити
хрупили у Зимске дворце, у лоше

бескoначности.

Ќад су стoчни вагони носили мушкарце, децу,
жене,

омамљивао си се опијумом, опијао етером,
у постељама тражио још влажније усмине.

Ќад су милионима живих „копали гроб у
ваздуху“,

писао си сонете, призивао речи, мирисе брескве,
белу игру, вејавицу, тишину после грмљавине.

Сад одгонеташ изреке Талмуда, као да гледаш
Леонардове мрље на зиду, сећаш се језера,

док улицама изгладнеле гомиле базају, иду.

Осећаш страх, тектонска померања историје,
дрхтање прозорског стакла у часу потреса,
присуствујеш паду сиве и мемљиве империје.

Пробаш све отрове, сва забрањена воћа,
видиш све гаме цинобера михољског лета,
опорости фламанске јесени, дара пролећа.

Пијеш са свих извора, удишеш ултрамарин,
испарења алги и жала, зелено четинара,
пробаш све ђумбуре, коријандаре, амин,

амин, оштрина си сечива, блисташ, сечеш
и смирујеш се као прашина јулског друма
и опет ишчезаваш тамо где звер још спава,
где је безименост ноћна свежина шума.

1992.

ЕЛЕГИЈА ЗА ПАРИСКО ПЛАВО

На твојим сликама црне се потписи, као дечјом
руком
исписано латинично S. Choumanovitch,
ћирилично Сава Ш.
Гледаш с фотографије у загребачком атељеу 1922.
Очима волшебника зуриш с аутопортрета из 1925.
Јер можда већ знаш, већ знаш, како и куда
одлазиш.
Шидске улице прекрио је целац, а јесењи
предели
измирују златножуто крошњи, румено кровова
и окер тла.
Сликао си прашњаве путеве који можда нису
никуда водили.
Сликао си, мучен утварама, за собом на
платнима остављао
куће, актове, дрвеће, као рањеник црвене мрље
на снегу.
Таму си разбијао зеленим пигментом и
шикљањем радости.
У исто време неко бежи, покушава да пређе
Пиринеје.
На шпанској граници застаје, гоне га брутални
демони,
траже га сподобе у црним униформама што ће
за две године
и тебе и тебе стићи и једног јутра у августу
одвести.
На граници, уморан од гоњења, узима дозу
морфијума
и нестаје, напуштајући бајковите призоре из
Берлина

око хиљадудеветстоте, мирисе детињства,
 цимета,
 тајне знаке, речи рабина, сећања на мемлу
 ходника,
 врући шчи, Москву, опојност вина, књиге деце
 и лудака.
 Сад се распала гњила империја – отровно
 љубичасти плод.
 Заборављају се папирната учења кратковидих
 пророка.
 Монструми стављају друге маске, прекрајају се
 мапе.
 Из комешања опет израњају нове државе – наге
 Венере,
 људске кошнице и тамнице, ватре букте, мошт
 превире.
 А све је недостојно патње и последњег детета и
 старице.
 Да, свет је млечнобела маглуштина изнад реке
 и града.
 У њој ником не видиш очне зенице, осмех,
 блиставо лице.
 Љубазна реч звучи као погрда, ружноћа се
 шири, цвета.
 Деца уче умеће разарања, умеће душевног
 тровања.
 И даље живим заточен у мрачној извесности и
 даље
 у изгнанству, без будућности, слушам осционе
 барабе,
 осинаке, контаминирано море што потапа
 обале моје Итаке.
 Гледам горљиве пузавце, гњиде, људе за сва
 времена.
 Повлачим се у ћутање, оно је моје пусто острво,
 оаза сред пустиње где ми је сумрак једина
 музика.
 Копним у ћутању као пршић у ручерди
 хуманисте-крвника.

Историја је само низ недела убица са чврстим
алибијима.
Стварно постојим само док ходам под
грацилним пинијама,
крај храстових цинова или у пустоши
недељних улица.
Ја сам немост подморског биља и оштрина
минерала.
Жудим за белом собом у чијој ћу тишини
халуцинирати
сочно зелено лишће прашуме, јарке бобице, сок
папаје,
птичје крике, жарке пределе с којим ћу се у
сну стопити,
као ти, Саво, после грознице, с миром париско
плаве боје.
јануар-децембар 1992.

ЧИСТЕ БОЈЕ (2002)

АХЕН

Недељом поподне Ахен је празан као цеп мога
капута.
По улицама града трупкају само знатижељни и
уморни туристи,
Јапанци, Пољаци, Американци, можда Арапи
или Белгијанци.
Топло је у ахенској катедрали као у вуненој
рукавици.
После телефонирања, аутомат ми гута
пластичну картицу,
па пишти и не жели да је из својих металних
уста врати.
О, својеглави аутомате божанства, светог
Телекома,
зашто гуташ оно што је моје, зашто ме
онемогућаваш
да чујем све оне који су ми блиски, пријатни
или драги?
Зашто ме спречаваш да тим комадићем
пластике
спајам прошлост и будућност, север и југ, иње
и топлину,
гладне птице и сите инсекте, фантазије и голу
стварност?
Зашто изазиваш мој бес и гнев балканског
праведника?
Желиш ли да те ударцем песнице одмах
подсетим
да заиста правиш тешку и неопростиву
историјску грешку?
Улице Ахена празне су овог недељног
поподнева,
празне су као осушено пчелиње саће у кошници.

Не знам какве ме све тајанствене силе гоне
да у Ахену по мразу тумарам као да је лето.
Пријатеља нисам сусрео у ахенској катедрали.
На каменом тлу околних улица седе просјаци.
Можда сам и ја само просјак који би да
умилостиви
све разнолике силе воде, ватре, земље и ваздуха.
Можда сам просјак који на суморном северу
тражи
само оно што ће добити од јарких боја и
црвенице југа.
И напуштам Ахен са наранџастом картом у цепу.
Остављам Ахен и захваљујем се моћном
божанству
телекомуникације, немачком Телекому и
његовом слуги,
металном аутомату што ми је вратио
телефонску картицу.
Помоћу ње успоставићу везе међу створењима
прошлости
и будућности, између свих блиских и далеких
ствари,
јесењег цинобера, ватриног жара и зимског леда.

АНЗЕЛМ КИФЕР

Звонку Маковићу

У књизи коју ми је дала црнокоса, црноока
и увек у црно одевена лепотица Олга, по оцу
Немица,
по мајци Рускиња, гледам црно-беле фотографије
„црнога“ сликара, Бојсовог ученика, Анзелма
Кифера.
Сликара је пркосно навукао дугачки војнички
шињел.
На ногама има јахаће чизме и стоји на леду у
кади.
Као Христ кад хода, он стоји на залеђеној води.
У полутами, лед сија као сунцем обасјана
чињеница.
У књизи коју ми је дала црноока, црнокоса,
витка Олга
видим оловне авионе, стакло, емулзију, црна и
сива платна.
У књизи је много црног на белом, баш као у
овој песми.
И мада из црног несанице, из нигреда, или из
црнице можда
долазе многа сунчана створења, биљке и светле
ствари,
свим својим моћима супротстављам се бићима
таме,
црном ноћних птица, мрачној лепљивости
гмизаваца,
гаврановој и враниној тамнини, леденој боји
поноћи,
подземној тмини и људској заслепљености и
помрчини.
Али блистање и енергија не долазе само одозго,
са неба,

већ и од сила земље и мада нас митови уче шта
је прво,
а шта последње, једино обожавам силе ваздуха,
воде, ватре
и женског тела и само се њиховим јарким
бојама опијам.
У књизи која преда мном лежи нага, као што
црни хлеб
на сељачком столу лежи док чека нож да га
пресече,
у тој књизи видим трагове времена, сламу,
песак, олово,
Сефироте и косу Суламит, изгорело жутило
лета изобиља.
Али шта видим иза слика, шта видим иза
оипљивих ствари?
Шта видим у Киферовој књизи „Херојски
симболи“?
Можда коначну истину и стварну боју
Немачке?
Нешто оштро и лепо као код Каспара Давида
Фридриха?
Уништавање, васкрсавање из пепела и
рушевина?
Застрашујући ред и чистоћу, ужасну граничну
црту
између пећинског црнила и алпске белине?

ПОДЗЕМНА ЖЕЛЕЗНИЦА У БОНУ

Треба да се возим подземном железницом
да бих од главне железничке станице у Бону
дошао
до Бундестага и до Музеја модерне уметности.
Дакле, да бих од црног камена брзо дошао
до белог камена треба да идем подземним путем.
И да бих отишао у Бон треба да имам водича
или женског анђела чувара а њих је тешко наћи
у људском свету купопродајних односа,
у овом свету рђаве и добре глуме.
Да бих на неко место дошао, о боже,
морам то истински и снажно да желим.
А у овом осунчаном и сумрачном свету,
остављен од богова и препуштен ништавилу,
можда мојој јединој правој љубави,
али и тренуцима опијања облинама
и јарким бојама плодова поморанци,
можда заиста, заиста ништа не желим.
Заиста ништа не желим јер ми се чини
да сам у опасној игри скоро све био
и плодове са свих стабала сазнања окусио.
А онда сам све заборавио и изгубио.

ХОДАЊЕ

Љиљани Гаковић

Док ходам сеоским путевима, стварам песме.
Удисање ваздуха и ходање јесу стварање
песама.
Ритам мојих корака стварно је ритам мојих
песама.
Док ходам, сећам се, и то је као када тече вода.
То је као планинско жуборење или ширење
енергије.
Сећам се, а тело ми се тада радосно сећа њеног
тела,
облина дојки, превоја леђа, бутина, обиља
задњице,
црне маховине њеног капљицама овлаженога
пубиса
и пркосно понуђеног процепа црвенкастог секса.
Сећам се и коначне сласти, јер тело је моје
сећање,
тело је мој жар, тело је моја сочна поморанца.
Речи пишем телом а не црним и плавим
словима.
Песме пишем телом а не далеким и хладним
речима.
Све речи пропуштам кроз тело као што јасна
светлост
пролази кроз стакло, дијаманте или улази у
мора и језера.
Тело је врелина и блистање али и тешки
вечерњи умор.
А умор је гледање кроз прозор на сиви кишни
дан.
Умор је млохав попут крила шишмиша у углу
пећине.

УСАХЛИ ГРАД

Сећам се, био си усахла јабука сред лета,
плод који су напустила и сањива божанства.
Regent's Park беше оаза сочнога, зеленога,
парк правилних црта, леја, поткресаних грмова,
алеја, укроћеност острижених квадрата трава,
рукама баштована обуздана машта зеленила.
У теби, срео сам сићушног црнца из Мозамбика.
У теби, разговарао сам са педерастим портиром

из студентског свратишта пусте улице York
Terrace.

У теби, погледала ме је Мери, црна чаробница,
да сам је одмах пожелео и гладан и жедан
црнила

уронио у сомалијски тамно и глатко обиље
заробљено оклопом њене пурпурне хаљине.
Сећам се подрхтавања њених свежих дојки.
Оне су ми говориле најопојнијим наречјем.
Сећам се укуса врелих камичака њених усана
и медљаног, меког језика што је softly,
softly разгртао пепео и будио ми жеравицу.
У пабу сам тада пио млако Guinness beer,
а у ресторану јео бљутаво-слатки беанс.
Лаконога јара спалила је траву у Хајд парку.
Јахачице на белим коњима промицале су
међу стаблима, под крпама крошњи платана.
Тог августа 1973. године некадашњој империји
вртоглаво је на берзама падала вредност фунте.
Таскао сам са старцем, пијаним Пољаком,
некадашњим куваром, одрпанцем у капуту.
Таскао сам испред препуне станице Викторија
и нудио га млеком које је са гнушањем одбијао.

Једне ноћи у подземној железници био сам
 заслепљен
 блеском светлости и спопала ме је осама
 током шетње на киши по Marylebone Road,
 крај одурних, крај аветињски зјапећих прозора
 зградуине Краљевске музичке академије.
 А сада, сећам се измагличастога Тарнера
 у Тејт галерији и јагода које нисам брао.
 Сећам се расистичких изјава мојих пријатеља.
 И војње црвеним половним аутомобилом
 у погрешном правцу, крај Бакинџемске палате,
 око Белгрејв сквера или крај докова на Темзи.
 Прошлост се подигла из мрака као неман из
 таласа,
 неман што са слузавих крљушти стреса дагње,
 алге,
 стреса морузгве, отреса песак, шљунак и
 догађаје.
 Подигла се незасита неман изгубљеног
 времена.
 Изронила је та збирка имена чињеница,
 Витгенштајне.
 Изронила ми је александријска библиотека
 нежности.
 На дневној светлости затреперила је као
 честица прашине.
 И распрсла се као именица, огледало бачено са
 спрата.
 И претворила се у грудву снега што се из
 нигдине
 као пас докотрљала до мојих врата, да би се
 расула
 у халапљивом ждрелу садашњости, да би се
 истопила
 од милине михољског лета, од словенске
 тоpline
 мојих српских глагола и свих глаголских
 предака
 као да никада, стари крвниче, као да никада,
 чини ми се, баш никада није ни постојала.

Меко урањаш у непокретност, у поподневну
тишину.
А твоји кораци чују се на другом крају града.
И девојчица свој точак котрља у
непокретности,
испод зеленог неба, као и до сада, као и до сада.

ЧИСТЕ БОЈЕ

Он скочи преко дрвених степеница.
И заигра у ноћи пуној икре и свитаца.
Заигра у ноћи пуној змија и светлаца.
И црног мачка баци на постељу.
Огребан, баци га као у снег целац.
Тад му дођемо ја и моја жена.
Парамо свилу, гњечимо трешње.
И одмах изјуримо на осунчани трг.
Главе загњуримо у опојни сок.
Одемо до мора и белим бродом
отпловимо све до Венеције.
Дишемо у Giardini di Castello.
Миришемо одоре крошњи.
И очима гутамо зеленило.
У крви нам се разливају
ултрамарин и голубије бело.
У Palazzo Grassi упијамо
Ќлимтово зрело злато
и Шилеово згрушано црвено.
Пушимо траву, меки додирујемо
тела, пену, па нам сунце попије
сињу, увек свежу црту воде.
Зато побегнемо у најцрњу гору.
Зато побегнемо горе, у Алпе.
Беремо гљиве, у студеној Сави
милујемо побелеле облутке.
Милујемо лед и као никада до тада
гриземо тврде, гриземо сочне јагоде.
Преплетени, једно другом лижемо мед.
И стапамо се са свим што видимо:
са биљкама, животињама и људима.
Стапамо се јер свет је празник светлости.
А ми смо његове чисте боје.

АКВАРИЈУМ

Једне летње вечери дечак стоји на плочнику,
стоји пред акваријумом у излогу ресторана.
Из обасјаног акваријума мотре га тамне очи
пастрмки, караша или можда тустих шарана.
Крај њега је ћутљиви отац и држи га за руку.
Рибе мирују међу мехурићима у зеленој води.
У рибљим очима дечак можда види страх.
За рибе можда је спаситељ из оближње улице,
можда њихова последња нада и озарење.
Рибље очи и уста иза стакла као да му говоре:
„Спаси нас, дечаче! Ослободи нас, ослободи!
Здроби зид нашег провидног и уског кавеза!“
Дечак гледа рибља уста и очи, па споро
прилази
и каменом разбија стакло зеленог акваријума.
И устрептале рибе са водом падају на црни
асфалт.
И сребрно се праћакају међу стаклићима.
И као дечакова шака крваре и дишу слободне.
Крваре, панично отварају уста и слузаве шкрге.
И, спасене, удишу млаку ноћ, дишу и сахну.
А тама и бледе боје града разливају им се
по блиставим крљуштима и рањеним боковима.

ЛИМУН

Дању биштим ваши са патуљастог дрвета лимуна.
Тог пролећа дрво је процветало као никада.
Биштим ваши и послушкујем далеке експлозије.

Бели цветови стабла баш опојно миришу.
Мрави иду по његовој глаткој кори
и младом лишћу док му ваши крв сишу.

Али дан мирише на запаљене зграде.
Трунке гаражи веју на зелено лишће.
А малено стабло није никакав ратник.

Ноћу стојим крај лимуна у башти недалеко од
згаришта.
Гледам небо и одблеске експлозија, самотан
гледам
како после ватре, буке и беса лако долази
велико Ништа!

СРЕДОВЕЧНИ И ПРОЋЕЛАВИ
СРПСКИ ГЕНИЈЕ ГЛЕДА
КРОЗ ПРОЗОР И ВИДИ
ХЛАДНО МАРТОВСКО СУНЦЕ
ШТО СЕ ИЗЈУТРА ПОЈАВИЛО
НА НЕБУ НЕМАЧКЕ

Јутро је и ово је још један почетак.
Али знам, знам какав ће бити крај.
Јутро је и кроз прозор гледам сунце.
Добро је јутро, једноставан сам
као тек опрана вунена чарапа.
Једноставан сам и јутарње бео
као гутљај хладнога јогурта.
Глупо је рећи да сам радостан.
Глупо је рећи да сам тмуран.
Данас нећу бити нимало тмуран.
Данас ћу ходати и удисати ваздух,
непоновљиви и свежи ваздух.
Данас ћу бити оно што нисам био
и што сам увек желео да будем.
Данас ћу бити сопствена жеља.
Отворићу се према сјају сунца,
плаветнилу неба, белини цируса
и јарком зеленилу мокре траве.
Данас нећу бити нимало тмуран.
Данас ћу имати лице радосника.
Озарен, гледаћу кроз прозор
на влажна поља, квргава стабла
и камене плоче сеоског дворишта
на којима се лења вода пресијава.
Претворићу се у оно што видим.
Једноставно, претворићу се у ништа.

ОБЛАК

Видим рујни и тмасти,
видим хварски
Белинијев облак.
Сечиво, сунчев зрак
кроз њега косо пада.
Док гледамо облак
ваздух је мелем.
Облак је мајка,
облак је јагње,
твој тамни знак,
крошња храста.
Треба бити тачан,
треба, кажеш,
и бризнуће млаз.
Бићемо спасени!
Гледаш облак,
гледаш, у тишини
под облаком вејеш
на вино, хлеб и рибе,
на породичне саге,
разговоре оца и сина.
А ја чекам, чекам
да ми се између маслина,
макија, гуштера, змија,
између камења, шкорпија,
чекам да ми се укаже пут,
да кренем кроз ноћ.
Као пас под звездама.
Алилуја, алилуја!

ПОРЕД ОКЕАНА

Поздрављам те, Фернандо Ногейро,
поздрављам те као човек који зна
да се после отварања једних врата
пред њим сва остала врата затварају.

Поздрављам те као онај који зна
да после сваког упловљавања у луку
долазе нови одласци и нове пловидбе
које једино смрт може да заустави.

А смрт је права пловидба без краја
и можда коначно спасење од свега.
Мрак не можеш плаветнилом избрисати.
Помрчина има безброј облика и лица.

Поздрављам те, Фернандо Песоа,
жудео си за толиким далеким лукама
и пловидбама а остао у Лисабону,
желећи све а добијајући велико Ништа.

Врата океана стварно су највећа.
Поред њих стално корачам и седим.
Поред њих удишем испарења алги
и чекам да неми океан проговори.

Распори сањиво тело, тамни океане,
ти циновска животињо плаве крви,
да онај што је увек пред вратима
у тебе уђе и одмах ведро заплови!

Тако ће му оно далеко постати блиско.
Тако ће се стопити са твојом крвљу,
са белином таласа и са пространством
где се измирују узвишено и ниско.

ТАМНОКОСА

Биљани Србљановић

Ова једноставна песма је за вас, тамнокоса.
Ову песму упућујем вашим сненим очима.
Дуге су ноћи самоће, бдења и несанице.

Можда је слушање рада машине за прање веша
стварно исто што и ослушкивање откуцаја срца,
грмљавине топова или буке и беса историје.

Дани су загушљиве или осунчане тамнице
које отварају своја мала и велика врата
па кроз њих пролазим и мислим на вас.

И видим како дрхтите над речима на хартији
као мајка над новорођеном децом
што ће једнога дана морати да је напусте.

Све наше комедије и трагедије нису одигране,
није све речено ни учињено, крхка тамнокоса,
београдска Лауро, а пропадање се продужава.

Док океан запљускује песак Бретање,
мислим на вашу борбеност и оштру лепоту,
на грозничавост и блистање ваших очију.

Истинска снага је у смеху, нежности и љубави,
а не у злочинима вођа и глупости војника,
свештеника и брбљивих државних песника.

Та снага можда не може померити планине,
нити залечити ране и зауставити рат или
крварење,
али може осветлити пут кроз наше помрчине.

Знам, и у вама је та снага, лепа тамнокоса.
Још нису одигране све игре светлости и мрака.
О нашем паду није све речено, он и даље траје.

Сен Назер, април 2000.

ОДГОВОРИ

Тражиш одговоре на своја питања, јер не знаш
ко си,
одакле долазиш и куда идеш? Тражиш тачне
одговоре
у сновима из Старог завета, у нејасним
сећањима.

Али, можда су одговори у гутљајима црног вина
чији те опори укус води до грозда или
црвенице
средоземног острва или до дунавских зелених
обала.

Можда су одговори у опојности удахнутог дима
авганистанског хашиша или у беличастим
кућама
у приморју Туниса, можда у влажној утроби
дагње?

Или у јечању жене, у свим грозницама и
сластима?
Али то нису одговори, то нису никакви
одговори.
Одговори су оно што ћеш учинити, слепи
човече!

Они су можда у посецању стабла у београдској
башти,
у гњечењу плода вишње што ти прсте боји
тамноцрвено?
Или су у теби, јер у идућем рату усмртићеш
пријатеља.

А можда ћеш једне ноћи, после дуготрајне
олујине,
у самотној кући крај разјареног Атлантика
открити
да је свет прича коју је изговорио неко
забораван.

Неко ко причу никада не понавља, неко ко баш
никада,
никада неће доћи, мада га призивају, мада га
увек чекају,
као што спржена Гоби чека да топла киша на
њу пада.

ВЕЛИКО И МАЛО

за *Анелиз Гошје*

Песник Башо учи ме како славна дела
војсковођа, крвника могу постати ништа
а да скок жабе може трајати вековима.

Са Атлантика долазе црни облаци и киша.
Било је сунчано а сад на Сен Назер
као пиринач са неба падају зрна леда.

Песници су бића често лишена суштине,
људи што говоре глупости и неистине,
луде и брбљивци који свашта умишљају.

Па ипак, па ипак, мрмљају о чудима,
бунцају оно што други не наслућују,
а речи у мраку фосфорно им блистају.

Јапански песник Башо учи ме
да блиско може бити ужасно далеко
а пут у даљину приближавање себи.

Изнад Атлантика смрачило се небо
и пљуштао је ситан лед а сада град
озарују блештање сунца и ведрина.

МУЗИКА

Џонашану Харвију

Само уз музику пловим осунчан и јасан као
радост.
Делић вечности додирујем када чујем глас
дечака
по имену Доминик и звона катедрале Св. Павла.

Само кад чујем музику могу бити млаз икре у
води.
Музика се распрскава, она је крв планинског
потока.
Она је опојнија од мириса цвета лимуна и
биљног сока.

Музика је у свему, у влажном лишћу, у кори
дрвета,
у шкрипању гаженог снега, у котрљању
камења,
у црвеном клокотању вина које се просипа из
боце.

Слушам, као што ослушкујем ноћ пуну
зрикаваца,
слушам музику, постајем тишина коју музика
натапа.
Њеним језиком говоре племенитост и доброта.

И мада нас људске несреће својим црнилом
одвлаче у дубину,
мада нас туробни догађаји приближавају
мраку и великом Ништа,
само нас музика подиже пут сунца и
плаветнила неба, у ведрину.

РАДОСТ

Марији Дурковић

Никад се нисам до краја радовао. Свако радовање било ми је затамњено нејасном жалошћу. Савршену радост нисам доживео ни кад сам славио рођендане или у мраку детињства јео трешње. А јео сам их као да ће ме оне нахранити светлошћу. Нисам знао да се радујем ни кад сам омамљен тераном и сунцем мумлао немуште речи као да говорим сумерски, па ни кад сам одушевљено крикнуо и, поред стада оваца, отрчао низ падину острва Сусак према пешчаној обали мора. Радост ме није походила ни на берби грожђа сред осунчаног Краса, где сам за сељачким столом од грубо истесаног дрвета разговарао са добрим и једноставним људима. Али мило и јасно лице прелепе плавокосе жене која је седела у скученом телевизијском студију и својом ведрином отварала пукотину у зиду моје оловне самоће и тамнице, чинило ме је радосним да сам на сав глас могао да завриштим, заиграм и стакло београдског мрака радосним вриштањем разбијем. Сад разумем Ван Гога кад је махнито сликао жито и чемпресе. Сад знам како је Матис сликао своје платно „Радост живљења“, а Џексон Поллок по слици на поду изливао јарке боје. Они су се тад овако радовали. Они су припадали осунчаном подневу, а не поноћној тмини и подземној пећини у којој инсекти врве и где се слузави гмизавци клупчају. Природно су се радовали као што пси лају, коњи њиште, деца улицом јурцају, као што се јелен и кошута на ивици шуме паре. Истинска радост је

муња која ретко севне на црном небу. Радост је краткотрајно буктање сувог грма купине. Дође, запара моју и твоју туробност, својим млеком је натопи. И нестане као да је облутак који падне у глатко уље ноћне воде.

ПОЕТИКА

Бориславу Раговићу

Између онога што јесам и онога што бих да будем, зјапи понор као између речи исписаних на папиру и љубавног дахтања у постељи. Између обделавања винограда, гутљаја тамјанике и песме о вину лежи провалија као између коже животиње и творевине обућара. Између онога што чиним и онога што мислим да чиним, такође зија понор. Зато исписујем поруке. Шифрујем их. Претварам их у речи што подсећају на иње и маховине, на месо поморанце и кржаве бобице калине. И све поруке са пустиг острва шаљем непознатима. Дарујем их недоступним странкињама и драгим туђинцима. Упућујем их мрким и радосним ближњима, озбиљним и разиграним људима. Пружам их онима са друге стране стакленог или оловног зида. Поклањам их онима равнодушним према мом дисању. Или онима што себе налазе у мојим дивљим, шаманским, сатанским или припитомљеним речима. Али све су поруке љубавне јер играм се дугим и кратким реченицама и заводим вас, уводим у свој вртлог, ви непознати, невиђени, скривени. Не шаљем поруке свога племена или уморног историјског народа. Нисам му дежурни телеграфиста, нисам му самопроглашени пророк. Доста ми је историје и прича о исконском, доста ми је људских пренемагања и преиначавања првобитног закона. Између онога што заиста пишем и онога што мислим да напишем, шири се још један понор, као амбис између крвотока и тамне стране месеца.

Како бих тај огромни повор волео да затрпам песком туниских обала, зрелим урмама, наровима и углачаним комадима ћилибара! Како бих волео да спојим север и југ, венчам жар и лед, чемпрес и смреку. Али патетичан сам као узаврела вода у домаћем лонцу на усијаној плотни. Патетичан сам као огуљени кромпир кад се у води голуждрав бари. И зато, биће боље да само дискретно и уљудно кијам. Биће боље да лирски варничим и скромно пуцкетам као домаћа ватрица укроћена у епском камину, у мраку буцака пуног пресних и прекуваних митова, међу послушним глодарима. Да, биће боље да тако радим мада би моја пустињска оаза, моје сирото ја хтело са врха планине да виче, да се надвикује са северцима или урла са оштрице леденог брега и гласом надјачава таласе океана.

ЦРНА ПОМОРАЊЦА
(2004)

ПЛОВИДБА

Досад сам само замишљао пловидбу,
а сад ћу се стварно укрцати на брод,
сад ћу једноставно испловити из луке.

Изложићу се фијукању ледених ветрова,
големим таласима и чудима Атлантика.
Ослободићу се маштарија и сањарења.

Напустићу све једнолично и бескрвно.
Одбацићу сву јаловост замишљања.
Дисаћу као животиња, бићу морнар.

Почећу заиста вешто да скачем и петљам
око бродске снасти и чворова конопаца.
И расплићем све што је давно замршено.

Ево ме, искусни мудри морски вукови,
сироче сам, на копну никојом потребно.
Нека ме зато усвоји уморани океан.

Примите ме, капетани најдуже пловидбе,
мењам суву досаду земаљске извесности
за бескрај узбудљиве неизвесности воде.

Примите ме, ви што клизите плаветнилом,
ви који сте све даље од прве невине луке,
примите ме да победим страх и да се надам.

ВЕЛИКО ПЛАВО

Ту је со далеко од суве белине.
То је царство планктона и китова
што увек запљускује обале тмине.

У томе бих нестао као у мраку дан.
То ми је пред очима и није никакав сан.
Спаја ме са људима и древним ватрама.

Спаја ме са рибљим мрестом
и ћутањем гренландског леда
што га сиво небо само гледа.

И кад ме плавим са свима споји,
запенушаће се, расрдити и узбуркати
јер тако милионе својих година броји.

БЕЧ, ЕРЛАХГАСЕ

Сиве куће напуњене безвољним људима.
Из сивога не можеш наранцасто цедити.
Само те наранце могу освежити радостима.
Њих ћеш влажним језиком и непцима
окусити.

Сочне наранце живе на грчким острвима.
Оне својим облим самоћама заводе
тог што им живо месо плаши очњацима,
што их љушти, рањава или лишава слободе.

Куће, прозори а иза њих неко страхује.
Иза њих човек стоји па нетремице гледа.
Види њихање дојки жене што се разголићује
уз прозор куће оковане тишином леда.

Безвољни људи у сивим кућама спавају.
А ту су и добро нашминкане, хладне жене.
Сиве су куће као песак које кише натапају.
У њима је мрак обасјан попут црне пене.

Сиве куће насељене су мртвим људима.
Из сивога не можеш наранцасто цедити.
Само те наранце могу оживети радостима.
Њих ћеш влажним језиком и непцима окусити.

ОБЛАЦИ

И облаци имају своју историју.
Историју настајања, трајања
и постепеног ишчезавања.

Људска историја је прича
о проливању крви и злочину.
Историја облака је нежнија.

Историја облака је бела.
Облаци се згушњавају
под разним именима.

Ведрином клизе налик рибама,
снежним грудвама, дојкама
или другим женским облинама.

Подсећају на сан о вечности,
на оно што у љубавним играма
стварају небо, вода и земља.

Облаци су згрушавање млека,
претварање капи у густе ројеве,
нагомилавање гваља памука.

Њихова историја је нежна
и паперјаста и олујно тамна,
исписивана ратовима муња.

Облаци припадају историји неба
и узвишених небеских збивања
а не историји кружења воде.

Давно су богови одавде отишли
и све оставили на милост и немилост
ништавилу историје и коначности.

Давно су богови одавде изветрили
само су на ведром небу заборавили
облаке, облаке што као и ми пролазе.

Облаке што имају бурну историју.
Историју настајања, белог трајања
и постепеног и наглог ишчезавања.

ЉУБАВНА ПЕСМА

Драго моје Ништа,
љубављу и речима
једнако покушавам
да ти удахнем живот.
Од силног удварања
постајем део тебе.

Заносно моје Ништа,
кћери људске празнине,
сад бих да издахнеш
али ти си ми неуништиво,
ти си баш недодирљиво
као све измишљено.

Хоћу ли се можда тебе
једног дана ослободити?
Или ћу те дубоко у себи
као нешто чудно крити
а ти ћеш около рађати
чудовишта и сабласти?

И шапућаћеш исте приче,
пљуштаћеш по мени
истим црним пепелом
и пустињским кишам
али нећеш ми избрисати
мрље крви детињства.

Моје мило и безоблично,
ти бескрвно и безбојно,
ти моје најдраже Ништа,
којим очима да гледам
да бих те стварно видео
и лик ти вечно запамтио.

ВАТРА У БАШТИ

Филију Давиду

У башти под стаблом бора нове рукописе пали.
Гледа их па мисли на људе отишле из ове доље.
Као и на све нас што смо у белом граду остали.
Не зна шта је било и шта је могло да буде боље.

Стварно не зна, јер да је из Београда отишао
можда би на Дамрак булевару био снег цепац.
Изгубио би најмилију зверку што је овде нашао.
Она на дну мочваре умире као жртвени јарац.

Али остао је овде и тоне у нашу слузаву тмину.
Тоне у свакодневни глиб и слуша гласове људи.
Ти су голубови прелетачи, они што мрзе и
патину,
камелеони, мајстори мимикрије од које се луди.

Гледао је како неман постаје циновска наказа.
Чијом ли се крвљу нахранила, да ли се већ
умирила?
Је ли чврстим сном заспала као трава после
мраза?
Да ли је у дубоком сну можда саму себе
уништила?

У башти под стаблом бора нове рукописе пали.
Док гледа пепео, мисли на оне који су отишли.
Мисли на све нас који смо у Београду остали.
Можда смо и ми пепео који би други развејали?

ДАНИ

Доживели смо најцрње дане,
жена говори без имало жара.
Биће горих дана и већих ужаса,
мирно јој мушкарац одговара.
Уз њих двоје ни ватра да плане.
Али далеко им је коначни мрак.
Једу бели хлеб или гризу јабуке,
пију ледену воду и зуре у Ништа
што се примиче корак по корак
као из мртвог мора грозни рак.

ОГЛЕДАЛО

Овај свет можда ће нестати у експлозији. И то ће бити величанствени крај игре. Можда ћемо се сударити са астероидом што ка Земљи хрли као љубавник који заслепљен јури улицама јер жели да усмрти жену што га је недавно напустила. Можда је путања астероида већ милиони-ма година одређена као смрт мрава, пужева, кактуса, Млечног пута и људи. Наш свет можда ће ишчезнути у ватри и великом распадању. Или ће се постепено хладити као лава и лагано се претварати у све оштрију зиму коју ће преживети само црни пацови и неке врсте инсеката тврдокрилаца и скакаваца. Али ни то неће бити дуго јер после нестајања биљака и животиња, у које убрајам и нашу помало охолу врсту, ишчезнуће ваздух а онда вода и остаће минерали, трагови честица, зрнца прашине у великој пустоши. Али да би свет брже нестао, треба на томе истински и здружено радити, о добри боже. Треба у реке бацати отрове а прозачни ваздух терати у смрт. Треба спаљивати и крчити шуме, јер чему дивљина, чему зелена раскош што распирује дисање? Треба свим начинима затирати хлорофилно памћење. Ту су и мора и језера да им уништавамо блистање и рибље ћутање. Густим црнилом треба прелити плаветнило океана. Планктон треба угушити, галебове оцрнити, китове уловити па распорити на обалама да труле као оборени столетни храстови. Поврће, земљу и све животиње и људе треба изложити опасним зрачењима.

Да, можда ће наш свет нестати у чудовишној експлозији. И то ће можда бити завршетак једне несрећне игре. А ти, несавршена појава између рибе, мајмуна и ентропије, ти спутано месо, мисли на црну поморанцу, сети се понекад смрти, сети се пустињског песка и пепела, сети се док гледаш крошње борова што се на ветру повијају, сети се – гледаш властити лик у огледалу које ћеш разбити.

РАДОСТ (2008, 2009)

КЊИГА

Читам велику књигу света.
Из утробе јој израсте планина.
На врху јој се беле снегови.

Из књиге замирише океан.
И онда бесно удара у обале.
У књизи настане бонаца.

Читам велику књигу света.
Улазим у њену тамну шуму.
Сунце има боју лишћа храста.

У књизи настане пустиња.
Из песка извирују кости.
Пустињи се ужари жуто тело.

Читам ту окрутну књигу,
ту нежну књигу без краја,
јер се добру још надам.

Књига ми је Нојева барка
сред свакодневног потопа.
Слеп за речи читам књигу.

Читам и крв ми брже кружи.
Читање ми је пусто острво
у океану доброг ништавила.

ТРИ ГРАЦИЈЕ

за *Владимира Койицла*

Госпођа Иронија, вртирепка,
баш никада не задовољава
ни тајкуна ни „дувача“ лепка.
Оштрином ништа не спасава,
нити нас диже из кужних млака.
Сувише лака, она не обасјава
згушњавање библијског мрака.

Ни бивша лепотица Меланхолија
стварно није баш нимало боља.
Из комбинезона дојка јој зија.
Намрштену, са подочњацима,
мучи је све јача главобоља.
Зарозана, са црним наочарима,
на усни држи цигарету као дроља.

Али најдебља је госпођа Историја.
Кад седа, гледам је згуза и спреда.
Задњицом гњечи гомиле људи, змија,
гуштера, птица, њиштавих коња и говеда.
Провлачи се кроз иглене уши ноћи и дана,
кроз шуму недеља, понедељака и среда.
Њена голема метлуштина ради без плана
јер, знајте, њу хране само смрт и беда.

БЕЛИ ЛУК

О, мали бели корене облик бокова,
какву крв пијеш из земљине тмине?
Је ли чаробан мирис твојих сокова?

Земља је тајна, место тмастих снова,
црнило буђено бесом сунца и кишурина,
нежношћу снега и дивљањем ветрова.

О мали бели корене облик бокова,
хоћеш ли општој чорби додати зачине
или остати сред земаљских окова?

Твоји мириси стапају лепоту белине,
ружноћу црнила, буку на ратиштима
и плаветно ништа океанске тишине.

О мали и обли корене белих бокова,
тераш ли Ђавола својим соковима?
Јеси ли моћ кухиње веселих богова?

Или си јестиво чудо што само спаја
глупост и дубину као пенис и вагину
усред нашег електронскога Раја?

ДАНИЛО КИШ И ПОМОРАНЦА

Како ми пријатељ Филип Давид рече,
тај кибуц је у близини града Хаифе,
где мирише на море и добро вече.

То је место по имену Капија долина,
што би Јевреји рекли, Саар Хамаким,
зелени појас сред Галилејских планина.

У Израелу, тамо у Светој земљи,
писац Данило Киш тихо разговара.
Већ су иза њега век, пепео и дим.

Промукло говори са Евом Нахир
о голом животу, логору и патњи
у голој пустињи двадесетог века.

Разговара и игра се поморанцом,
стиска је шакама и у њима је преврће.
О, тако мало му је живота још остало.

Игра се високи Киш и Смрт га вреба.
А живот је поморанца којом се игра.
Опијају га сунце и плаветнило неба.

Но, његове очи неће их видети више.
Последња му је година путовања.
У њему Смрт све гласније дише.

ЉУБАВ

Волео бих да имам књигу.
Књигу чија је утроба бескрај.
Волео бих да је отворим.

Из књиге би радосно излетеле
птице Амазоније јарког перја.
Оне би ми слетеле у црну башту.

Волео бих да имам живу књигу света.
Била би то књига већа од свих океана,
дубља од сваког рудника дијаманата.

Из њене таме копао бих дијаманте речи.
Из ње бих доносио воду и нешто ватре
да ми кажу како књигу да прочитам.

Из књиге бих извлачио беле хлебове
као из усијане пећи доброг пекара.
Из ње би ме зими грејао црвени жар.

Волео бих да имам живу књигу света.
У њој плод брескве који бих загризао.
Воћно месо прштало би ми под зубима.

О, да, волео бих да имам такву књигу
из које би крочила црноока крупних дојки,
пољубила ме у уста, показала међуножје.

Тако бих, коначно, и ја из књиге сазнао
шта је нежност, шта је страст, шта је љубав.
Пољубио бих девојку и настала би тишина.

Савршено бела тишина као на почетку света.

МАЛА РАДОСТ

Да, и ти ћеш ми коначно доћи,
мала, обична, дневна радости.
Бићеш комад ражаног хлеба
или чаша пуна леденог млека.

И док тмасти облаци клизе небом
и помаља се њушка драгог сунца,
осетићу те чак на језику и непцима.
И постаћеш ми девојка лепих дојки.

О мала, црвена, празнична радости,
пољубићу ти сваки делић наог тела,
однећу те у постељу и миловати.
И уснућу као земља поред врела.

СЕДИ ЧОВЕК ЗА СТОЛОМ

Седи самотни човек за столом.
Испред њега пуна чаша црног вина.
У вину сва крв, љубав и радост света.

Седи самотни човек и сећа се.
Брат му је убио пса у дворишту.
И кућу му је потом спалио.

Седи човек и сећа се ужаса.
Сећања му не дају да заспи.
Сећања га буде отровом.

Мржња га је претворила у камени зид.
Зид стоји и његов свет дели на ноћ и дан,
на ватру и воду, добро и зло, јаву и сан.

Седи тако човек сам за столом,
седи нем као суви, камени зид,
далеко од сунца, далеко од мора.

Свет око себе не мирише, не додирује.
Све се у њему гранитно затворило.
Ништа не може да уђе, ништа да изађе.

Постао је савршен, постао је снажан и вечан.
Постао је неуништива кућа без прозора и врата.
Једино се мржњом храни и мржњом жеђ гаси.

Пред њим на самотном столу стоји пуна чаша,
нетакнута чаша црног вина а у вину сва крв,
љубав и сва радост твог, мог и нашег света.

ИСПРЕД БИЛБОРДА

Природу гледам на билборду.
Шума је зеленија, вода бистрија
и небо плаветније на билборду.

Природу обожавам на билборду.
Људи се лепше смеју са фотографије.
А дивље животиње тамо су умиљатије.

Зато вас молим, у овом граду
сеците стабла, уништавајте траву
и све више садите челичне билборде.

Јер без билборда нама нема радости.
Без њих природа је прашњава и прљава.
Без њих голи смо као у пустињи кости.

РАДОСНИ ДОГАЂАЈ

Напустише те они које си волео.
Оставише те они које си мрзео.
Само ти пас у дворишту прилази.
Влажна њушка руку ти додирује.

Али пас се брзо окреће и одлази.
Ником немаш шта да понудиш.
Све си дао, све људима пружио.
Жељан наранци напушташ кућу.

Баш као пре тридесетак година,
сећаш се, мислећи на живе и мртве.
Ходаш улицама кроз вреву града.
Руке држиш у празним цеповима.

Баш ништа није остало иза тебе.
Ништа ти је ведрина изнад тебе,
твоје будуће ништа испред тебе.
Смрт ће бити радосни догађај.

ДЕТИЊСТВО

У детињство улазиш
из крвотока Београда.
Оно је сеновити пролаз.

У пролазу мачји мириси
тамни као утроба нара
или сомот у црној миси.

Чујеш звук маказа,
видиш бело чаршава
и поноћ чешљева.

Ухваћен у огледалима,
седиш у кожној столици,
обасјан црвенкастим жара.

Крвоток ће се зауставити.
И сећања ће се распршити.
Остаће тај сеновити пролаз.

Пролаз од ничега ка ничему.

БЕОГРАДСКИ СЕЉАК

Београдски сам сељак.
И боље разумем бубе,
мраве, косове или мрак
него људе кад говоре.

Разнобојни инсекти и птице
живи су ми сведоци радости.
Једноставни су као осмех,
кретња руке и људско лице.

Београдски сам сељак.
Сам се возим лифтовима.
Плочник газим као мрак.
И стојим озарен фаровима.

Коју то земљу обрађујем?
Измишљену земљу из књига?
Ону насталу из страха и брига?
То што на екрану примећујем?

Београдски сам сељак.
Ближи ми је мирис отаве
од људи кад ми говоре
или газе бубе и мраве.

СМЕХ ДАЛАЈ ЛАМЕ

Прича са Енглецом и онда се смеје.
Овај му каже: „У следећој инкарнацији
бићу слон и радознано ћу да путујем.“

А врховни лама кроз смех му одговара:
„На телевизији, знате, гледам разне емисије“.
И смеје се а добро зна: свет је дим и пара.

Свет је само стална осека и плима.
Нема разлике између црвеног жара
и белог леда на планинским врховима.

Тибет је јако далеко и планина је утвара.
А баш исто је у стварности као и у сновима.
Све и Ништа, једно друго разара и ствара.

Смех и црна жалост једно друго хране.
Као вода и суви песак празних пустара.
Исто су поноћ и јутро, што ће да сване,
као и свет и крв што у њему дамара.

МАНЕКЕНКЕ

О, драге моје песме,
као крхке манекенке,
ево, шаљем вас у свет.

Полуодевене, нашминкане,
изводим вас на светлост
као на нове модне писте.

Ту врцкајте задњицама,
њишете својим куковима,
нека ведро скакућу сисице!

Шаљем вас мрзовољнима,
шаљем вас равнодушнима,
шаљем вас већ отупелима.

Желим да уснуле расаните
и мртвима покажете одећу
али да их и телима одушевите.

Ако вам на писти севне дојка,
ако вам се зацрни руно пичке,
то ће и окамењене разбудити.

А мене ће радошћу преплавити.

КРАТКОВИДОСТ

Моје очи без наочара у башти опажају
зелене мрље у раскошним крошњама
и виде угрушке крви у ниском жбуњу.

Ќад наочари ставим, све постаје јасно.
Зелене мрље су листови ораха и плодови,
малине црвени угрушци у зеленилу жбуња.

Сад видим целину, мутну и баш нејасну,
као што филозоф има целовиту слику света,
прошлог и будућег: слику не баш страсну.

Ќао сељак, не разумем оно што не видим
или што не додирујем огрубелим дланом.
Све друго за мене је само плева и дим.

Шта је истина, шта стварност а шта привид,
одлучиће ми очи што не виде тако далеко
а парадајзима у башти оживљавају мој вид.

ТРАГОВИ

Отисци босих ногу на мокром песку
налик црнилу тинте на белом папиру.
Ноћ, озарена лица у муње блеску,
паслике, чисти одсејаји што брзо умиру.

Прошлост, мракови, давно заборављено,
то што си некад у једном граду оставио.
Но ту су мрље, белези, све задимљено,
мрешкава вода и лед што се откравио.

Трагове које остављаш за собом
као у шуми белутке Ивица и Марица,
ништа ти не могу одузети злбом.

Сваки тај траг чудесна је клица
из које ниче прожет нашим добом
времена и радости ведри убица.

ИМЕ ЦАРА*

Отишао је из центра Београда
под именом једнога цара.
Па је живео у Паризу тада.

И као младић великога дара
обрео се у империји без царева.
Под именом другога цара.

Прешла се баш „велика бара“.
И пловило се из своје младости,
а даље од диктаторских јара.

Даље од бомбардовања,
лешева, страха у подрумима.
Где ништа више не беше бања.

Јела се само црна пања
у земљици свињогојаца,
источне Европе и срања.

И сви помахнитали владари
на Балкану су терали своје.
Али ко за обичне људе мари?

Нико, нико и зато је одјездио.
И, ето, нови живот започео тамо.
У песничком врту се угнездио.

Па се машти и смеху препуштао.
И истину говорио о овом свету.
Речима је као лишћем шуштао.

И говорио и теби и мени, о храни
и животињама, призивао сету
и топле речи али и слике немани.

Овај свет је једноставан и бео.
Али зелен и црн и црвен као месо.
Ту иде, иде човек и мршав и дебео.

И на крају приче и после смејања,
љубави, играња, ужитка или алкохола
све нас чекају скоро иста нестајања.

Али до тада ипак живимо што мудрије.
Баш далеко од патње и сваког бола.
У нежности а близу снежне маштарије.

---

* Чарлс Симић

ИСТОРИЈА*

Ќажу, рађамо се невини али у то не верујем.
Нисмо табула раса, у нама су записане приче.
Трујем се историјом – и кроз време путујем.

И ти си путовао али и због својих уверења
лежао си у затвору у земљи где је слобода
била заправо тамница која се, као, мења.

Сад читамо твоје књиге, бродимо, путујемо,
речи зову прошло а нас још будућност занима.
Владају нам анимус и анима које поштујемо.

Али на крају шта после свега људима остаје?
Ствари, трговина, новац, добра и лоша клима?
Или Све ипак тоне у оном Ништа вечне домаје?

---

*Борислав Пекић

ГОВОР И ЈЕЗИК*

Говор је баш ведра али и жалосна луталица
а језик је његова најхладнија тамница.
Док говор жуди да топли хлеб додирује,
језик окамењује, господари или царује.

Пут од гутљаја до описа опорог вина речима
као пут од паљења ватре до настанка дима.
На том путу рађају се речи песме, радовање,
уживање, слобода али и разарање и црно ћутање.

Говор и језик играју се скривања и откривања,
светла и таме, један тако бди док други сања.
Може ли се слатки мирис липе у говор
претворити
или строгим законом матерњег језика угушити?

Животна мудрост је баш поуздана заобилазница
што скоро никога не занима и свако је прзница,
па и мудрост ничију знатижељу не задовољава.
Као, исто је живиш ли попут сивог миша или
лава.

Говор је ведра али и нека жалосна луталица
а језик му је можда најхладнија тамница.
Док људски говор жуди да хлеб додирује,
језик више окамењује, господари и царује.

Да, можда сам у праву или много грешим.
Распирујем само благу ватру да грејем се,
јер тим буктањем цинобера једино се тешим,
одлазећи међу планине леда да смејем се.

---

*Борислав Радовић

КРВ У ПОМОРАНЦИ*

Некадашњи бунтовник, песник и племенито биће
између снегова Алпа и таласа Јадранског мора,
крв у поморанци коју крије неољуштена кора,
све тамнија ноћ што другима никако не свиће.

Видим га на Хвару како гледа небо и облаке.
Небо је излаз, боја вечности коју белина гуши.
Говорим о њему, говорим о води а не о суши.
Његов елемент је море а не густе талог млаке.

Млади одбацују тих стихова загонетне реченице.
Они траже нове путеве или откривају своје
светове.
Моћна сила што раздваја и спаја људе, луке и
бродове,
спаја али и раздваја језике, пловидбе, ватре и
леденице.

Прошлост све окива, она је у њима и њиховим
речима,
у рушењу зидова који их спутавају, па граде
димом
у ваздуху или куле на морској обали зидају
песком.
А њих и њега једног дана помириће ништавила
плима.

---

* Томаж Шаламун

ЗЕМУНАЦ*

Високи песник, заводљиви говорник,
мирно столује у свом граду на Дунаву.
Шта су карантин и граница, добро зна песник.

У прошлости је изговарао пророчанства
мада се речима играо и онда их напустио,
уплашен од њиховог рањивог савршенства.

Спознао је успоне и падове, опојност,
узвишено и ниско али пронашао је мост
што њега и људе носи преко тамне воде.

То су речи, речи, лепо и добро сложене.
То су песме, и то лепе као наге жене
што у добро сутра носе и њега и мене.

---

* Раша Ливада

ПИЈЕМО ПИВО*

За столом пијемо пиво, из кригли пивску
поезију.
Најбољи су први гутљаји, пена има боју снегова.
Свежа пена је, баш ми отрцано звучи, попут
снова
што дању нестану а ноћу нас као плаценте
обавију.

Сиво би да претворимо у наранцасто и јарко
црвено.
Пијемо пиво, радујемо се животу и игрању без
окова.
Столњак се претвара у море где су чаше попут
бова.
Кафане са нама далеко плове кроз вреву и зелено.

Која је права истина пива? Да ли златна
опојност?
Да ли белина и нежност пене? Или то што тебе
и мене
одводи маштаријама или речима које су више
мост
према окрутном свету где заводимо лепе жене.

За столом пијемо течну дивоту добијену од хмеља.
Сваки гутљај је добар, пена има боју Алпа и
врхова.
Ми живимо од игре, а свет нам је раскошна
постеља.
И једримо ка живахним осећањима, пут јарких
снова.

---

* Слободан Зубановић

ЦРНО*

Опевао си тог лабуда,
бело приковао за даске.
И овако шкрт на речима
чекаш час Страшног суда.

Јесу ли знања скаске
или наше лето и зима?
Јесмо ли гомила луда?
Или носимо само маске?

Ипак у теби ми пловимо,
бурни океане поезије,
и стварности се ближимо,
али и пољима историје.

Ти си опевао тог лабуда,
белог приковао за даске.
И овако шкрт на речима
чекаш час Страшног суда.

---

* Милутин Петровић

БЕОГРАЂАНИН*

Родио се тамо где са Дунавом стапа се река Сава.
Дечачки се верао по дрвећу и отишао у земљу
предака.
Трчао је на пољанама где је скоро увек мокра
трава.
Слушао је речи оца и још крепких дедова и
благих бака.

Али шта сада ради, да ли путује између разних
светова?
Јесу ли они што спајају светове осуђени да их
људи газе?
Јесу ли њихове судбине заправо удеси крхких
мостова,
судбине пртине у снегу ноћу и неугажене
шумске стазе?

Вавилонска пометња, мешање различитог и
ратовање,
само су неке од прича овога нашег раскошног
света,
света у којем има мржње и где су љубав и
радовање
као и знање, пријатељство, умеће пловидбе,
тешка сета.

Да, драги мој пријатељу, песниче који тачно
исказујеш
шта су путеви кретања прошлости,
садашњости, будућности,
знам да је тешко спајати можда неспојиво али
ти чујеш
звуче које други не чују и о њима говориш
вечности.

Родио си се тамо где са Дунавом стапа се река
Сава.
Дечачки си трчао Дедињем па отишао у земљу
предака.
Јурио си пољима где је готово увек влажна
зелена трава.
И тамо слушао речи оца и крпких дедова и
благих бака.

---

* Борис А. Новак

СТАРИ ДРУГАР*

Сећам се тебе, другару из књижевних
редакција,
као и драге ми земље која се зове Македонија.
Јесу ли стихови о црној киши и атерирању
носорога
и ћућорењу есесоваца начини твог тражења Бога?

Или је у питању богиња Иронија или све млађа
Поезија?
Докле сеже земља окрутности, где расте песме
чаролија?
А где се заправо завршава стварност, где
почиње поезија?
Тамо где рука устукне пред ватром или где нам
зло клија?

Црна коса ти је оседела, скоро све смо игре
изгубили,
враћамо се детињству, но богови су нам речи
оставили,
играмо се пиљцима, радост нам је само ређање
стихова
и жалост што смо све даље од својих
младачких снова.

---

* Душко Новаковић

ГЉИВАР*

Скупљати плодове земље, онда мирисати
јестиво и наго месо па ослушкивати приче
што их причају квргава деца ноћи или брати
ове израслине тамо где мрка трулеж ниче.

Знам да си дете ваздуха и ливада планине,
но зашто мрак земље и гњилобе тебе привлачи
као што здравље понекад привлачи болештине,
као што нас привлачи радост жене што се свлачи?

Да ли та привлачност речи твојих песама храни
као оно што лечи ране настале током путовања
од првога јутра до краја ноћи где се нижу дани
као пловидба плавим једноличнога таласања?

Или је тражење и скупљање гљива тајно умеће
као и писање песама и налажење правих речи
у овом нашем животу где нас радост среће
врло ретко и смрт се пред нама често испречи?

Проналазити плодове земље, онда мирисати
хранљиво и наго месо па ослушкивати приче
које нам причају ове патуљице ноћи и брати
израслине где мрко из мрког полако ниче.

---

* Ибрахим Хаџић

ЖЕНА*

Бити крхка жена од крви и меса
окожуена најпоганијим језицима
и сићушним мушким крвопилцима.
Стихом славити сок праведног беса.

Ми што вековима већ господаримо,
оцењујемо и улоге вам додељујемо
баш као млохави зечеви поскакујемо
и за ратним играма ведро клатаримо.

Неки стихови су били ударци сатаре
што живо од мртвих костију одвајају,
једно да сахране, а друго да сачувају,
као тело од душе за коју ипак не маре.

Бити жена са много добростивости,
пркосити и најпоганијим језицима
и сићушним мушким крвопилцима.
И стихом славити дах праведности.

---

* Радмила Лазих

ТОПЧИДЕРСКО БРДО

Растиње Топчидерског брда прекрило ми је детињство као што трава обраста некадашње стазе. Зеленило и заборав угушили су дрхтање давног пламена, прикрили су детињу нагост, игре, невиност, занемелост и прве жудње за бојама и облицима женскости, сакрили су жудње за плаветнилом, за даљинама, за топлином камених обала, белутака и сипкавог песка. Бујање хлорофила затрпало је некадашње врукке. Али сећам се да је кроз ишчезли расадник водила утабана стаза. По њој смо детиње трупкали. Одлазили смо да скупљамо блиставо кестење и на извору гасимо жеђ. Сусед је секиром одсекао главу петлу и тако ме спојио са древним и свирепим а тешким дисањем земље. Петлов безглави страх ударао је крилима, јурио двориштем и рујио зелену траву. Поред моје куће дозревале су малинасте очи, црвено грумење налик набубрелим врховима дојки. Из крошњи црних шљива јављали су се косови. Над провалијом кружиле су птице грабљивице и мрвиле лискун и креду топчидерске тишине. Ти звукови, оштра кликтања, пламсаве слике и непоновљиви мириси само су закотрљано облуће, само су светлуцање крхотина заборављене прошлости. Сећам их се док тумарам Топчидерским брдом и тражим некаква знамења, белеге и њихова блистања као да тражим одавно закопано благо. Јер само тако могу да распорим хлорофилну кору која ми је прекрила детињство, само тако могу да поцепам скраму заорава. Па

ипак никаквим сањаријама не могу да оживим све мирисе, облике, флуиде, зреле, јарке и хладне боје. Никако не могу да их отргнем из лепљивих раља шуме у којој су узаврели ватреноцрвени талози и пигменти септембарског на смрт болесног лета што све гута.

ЈЕЗИК

Језик којим говориш, дивота је који нас добро части и добрим спаја. Кад говориш, то је чаробно а природно као кад у шуми расту дивље јагоде. А како доћи до срчике језика, до његовог дијамантног сјаја? Како осетити његово ледено блистање и жарење? Све не можеш само телом и топлином да искажеш. Тело има тајну коју не можеш да претвориш у говор. Тело је убрана поморанца коју не можеш да исцедиш. Језик којим говориш, слатко-горки је сок што нас спаја. И мада језик нема врховног господара, великог градитеља, постоје ројеви пчела које пуне његове отежале кошнице. Оне се роје и колико год се мед језика лепо за ствари, он се са њима не изједначава. Он их само споља облива. И тако ствари остају неме и огрезле у својој страшној тишини. Такво је камење у Стонхенцу. Такве су стене у Бретањи. Такви су облаци у Лепенском Виру. Глупо ћутљиви у својој безнадној и вечној окамењености. Препуштени кишама, бујицама, снеговима и њиховој милости. Језик којим говориш, мелем је који нас добро спаја. Када говориш, то је као кад у дубокој шуми расту црне купине. Али како доћи до граница језика, до опстрица његовог дијаманта? Како осетити његово ледено блистање, врелину жарења и радост? Можда певајући, нижући речи, распирујући њихов жар у ноћи, у хладној занемелости.

СВЕМОЋНА ГОСПОЋА
(2012)

БЛИЗИНА СМРТИ

Приближавање ономе што ипак чудно зovem
Свемоћном госпођом и моје преживљавање
сусрета са њом и свим опасностима око ње
али и ненадана умирања многих пријатеља,
познатих ми људи и смрт мог остарелог оца
одмах су ме разбудили и хитро ме подсетили:
можда ће ми тренутак смрти ипак брзо доћи
а можда ће то бити тек за неколико деценија.
Пре мог удеса, госпођа Смрт је била далеко.
На њу сам гледао као на нешто непознато.
Сад је овде, у близини, можда ту око мене.
Вероватно још увек лукаво вреба на мене.
Сад сам, ево, ја на реду да одавде одем.
Нема више родитеља да ме од смрти штите.
Али, Свемоћна госпођо, треба да знаш,
право да ти кажем, не бојим те се више.
И сада другујем са својом прошлoшћу,
са сећањима, живим стварима из природе,
са бићима која се крећу, сањају, дишу
или само говоре, мирују и дању и ноћу,
са бићима која су попут ватре и воде.

СТВАРНОСТ И ЦРНКА

Послали су ме да упознам црнку,
важну и свемоћну госпођу Смрт,
Ех, та дама није ми се баш допала.
Ма, досадна је, преозбиљна и мисли,
уображена, да је само она у праву.
Сем тога, час је кршна, па кошчата,
час сићушна, али када њу погледам,
помислим на одавно већ мртву траву.
Авај, она нема нимало велике груди.
То кажем јер када рана зора заруди
волим да мазим обле женске груди.
Стварности, окрутно, запаљиво место,
из тебе сам путовао баш доста често.
Крв твога ткива пуно сам истраживао,
нежно мирисао и као и месо опипавао.
Много је живих и хладних боја у теби.
Све их стапаш и одувек си их хранила.
Тај твој поступак мене је ужасавао.
Знам, знам, па твоји су и наши снови.
Ево, сада си моје последње уточиште.
Мада ми неки чудни и ужасни светови
из твоје влажне и мрачне утробе вриште.

УМИРАЊЕ ОЦА

Полако одлази, жмурећи и сасвим мало
отварајући уста у која моја жена и ћерка
кашиком стављају на језик малко воде
и једва помало свежег а киселог млека.
Данас сам га можда последњи пут видео.
Моје присуство можда није чуо, ни осетио.
Данас сам му лако додирнуо суву руку.
Да, ми се растајемо, то поуздано знам.
Још пре шест дана ми смо разговарали.
Крај мога кревета он је на столици седео.
А сада је већ одавде помало далеко.
И предвече ће га однети у болницу.
Моја старија ћерка му прича и говори
да ће сад отићи на зелено и лепо поље.
И пита га, да ли те зелене ливаде види.
Ипак јој стари одговара са „да, да, да“.
То је крај старца који је проживео своје.
То је одлазак из пустиње у таму доље.
Знам, сигурно ће умрети тамо у болници.
И знам, већ је далеко, далеко, далеко.
И на путу ка нигдини и госпођи Тмици.

ИСТИНА КРАЈА

Добри моји, не знам, стварно не знам
која је права и ваљда једина истина краја.
Свемоћна госпођо, провео сам више
тешких дана у твојој тишини и празнини.
Тонуо сам, па опет израњао и тако
више пута а не знам какав је мирис
твојих предела, свемоћна госпођо?
Да ли можда миришу као свежа ванила?
Или воњају попут нечијег влажног пепела?
Знам да се тамо воде последње битке,
жешће битке вреле крви и непопуцалог леда.
Но, упознао сам те крају и знам да ћеш
једном ипак доћи и букнућу у твојој ноћи
и у теби потопити своје тело, машту и кости
као у својој последњој кући али знам
нећу потонути у нечем непознатом.
Из предела кукуруза, малина, шљива,
трешања и зелене салате доћи ћу тамо
где је вечна и мирна пустопољина
и одакле никакве силе, ужарене снаге
неће моћи а ни смети да ме врате.

јун 2007.

ГОСПОЋИ

У ствари, госпођо, свемоћна
и уважена, нећу да ти се смејем,
нећу грохотом да се радујем
што сам ти, ево, некако умакао,
што сам те поближе упознао
и одмах твој загрљај избегао
и што сада покушавам да се
на свој стари пут опет вратим.
Но, готово на све око себе
и на оно у сећању, признајем,
гледам сада доста другачије.
Питам се, где сам погрешно
и зашто ми се ово догодило?
Госпођо Смрти, ето, тебе се,
изгледа, ипак више не бојим.
До ђавола, знај, грабљивице,
дао сам ти баш доста свога.
Оставила си ме да овако постојим
и дишем мада ми рука није рука
као ни десна нога заиста нога.
Ходање је утопија или празник,
можда краткорочно радовање.
А теби сам, свемоћна госпођо,
своју људску снагу за то предао
после чувеног удеса и несреће.
Не брини, свезнајућа и строга
мадам, завршићу ти у далекој
нигдини, тамо код тебе, одиста,
јер не могу боље да се углавим.
Ех, где су мир, радост и спокој?

ВЕЧНОСТ

Волимо да користимо једноставне речи
и имена појава: вечност, бесмртност.
Мада треба знати: они су наша илузија.
На крају све ипак одлази пут заборав.
Но, постоје вредна или имена оних људи
без чијег деловања наше човечанство
ипак не би било што јесте и имало што има.
Та имена трају можда више хиљада година.
А колико траје овај наш бескрајни космос?
Или наша планета Земља пуста и без људи?
Зато, кад кажемо вечност, бесмртност
те речи означавају само нашу бесмртност,
само људски бескрај и човечанску вечност.
Дакле, ипак тек само нешто ограничено
временом, простором па и способношћу
замишљања, да, твојом и мојом моћи
увиђања шта је бело а шта сасвим црно,
шта је стварно а чега заправо нема.

РОДИТЕЉИ И ДЕЦА

Ево, и ја сам на крају остао без родитеља.
Доживео сам и осећам оно што су осећали
они и њихови родитељи и прародитељи кад су
исто доживели, од детета постао сам родитељ.
Пуно сам жалио песника кога зову великим
а против кога сам писао и са којим се не
слажем,
пуно сам га жалио и још увек га данас жалим
јер је одрастао без оца кога су убили
противници,
партизани, убили га негде у шумама Словеније
без суђења и што се борио против партизана.
Ево, и ја сам на крају остао без родитеља.
Осећам како недостају они што су ме створили.
Оживљују слике мог детињства и из свих
предмета
преда мном се развијају слике мојих родитеља.
Додирујем их у сећањима а већ сам као они.
Отац деце која ће ме једном тако испратити.
Однос родитеља и деце добија ми ново значење,
нову боју и за мене је другачији него некада,
пре него што си нас посетила, свемоћна
госпођо!

БУДУЋНОСТ

Мајка и отац сад су пепео.
Мртва тела су им спаљена,
ватром успавана у урнама.
Гроб их, ћутећи, држи у себи,
у сувим, земљаним устима.
Прошлост али и садашњост су
у речима и покретима људи.
Овим се временима храни,
јача па се као пламен буди
наша најгладнија будућност.
Од њих је изгледа саздана.
Будућност, просуто млеко
што испарава и мушко семе
чија се влага на земљи суши.
Шта ћемо бити у будућности?
Гомила речи што ће их неко
можда гласно изговарати?
Можда тек некакви гости
што се ничега неће сећати?
Кретње које ће неки човек,
нама непознат, понављати?
Слике на које ће неко биће
за тренутак можда помислити?
Или ћемо живети само и једино
у потомцима, ако их буде?
У њиховим жељама и телима,
у белом фосфору ког натапа
црвена, наранџаста и зелена.
У људским океанима који ће
запљускивати нашу садашњост
попут летње кише из црног неба
неку осушену кору белог хлеба
што прљава лежи на пустој улици
као згњечено тело птице зеба.

И ОПЕТ ПОЕЗИЈА

Наводно, људима мало потребна ствар.
Али сви говоримо и хтели бисмо да изразимо
оно што доживљавамо, осећамо и о чему
само мислимо или што понекад сањамо.
Ќажу, зато си најбоља ти, са римама,
катренима, двостисима, па сонетима
или напросто у слободним стиховима.
Читам оглед песника Јосифа Бродског
у којем пише зашто си потребна, поезијо,
чак и онима који те не читају, о, тако ми
свега градског, али на који то начин
приблизити тебе и њима који једва говоре.
Сада, док овде лежим, само се надам,
ту си ми озбиљна али захвална терапија.
Поезијо, олакшавај муке моје главе.
Ударац аута и плочника није је убио.
А не носиш ме на пут велике славе.
Ти си ми голема утеха зато што сам
данас изгубио боје које има планета
али изгубио сам воду, облутке, траве
и шуме и све што сам негда додиривао
прстима, длановима и уснама љубио.
Изгубио сам уметност живог ходања
и светлост откривања скривеног света.
О, зашто овако са госпођом Смрћу
разговарам иако ме она овде вреба
и тај наш опасни разговор ми смета?

ПОСЛЕ ГОДИНУ ДАНА

Пре годину дана живо смо разговарали,
додиривао сам те и гледао, мили старче,
тебе који си ми некад поклањао играчке.
То су ми радости а ја сам бродски мали
на пловидби и на броду што је само мој.
Био си слабији од свакодневног живота.
А сви смо слабији од свемоћне госпође
коју могу да зовем Смрт или другачије,
можда снежни нанос, па кретња мистрије
или биљка пркос и густа течност мистерије.
А сада си тек успомена, само низ слика
које се појаве и онда потону, нестану.
На тебе ме ту подсећају неке ствари,
планински цвет који сам с Алпа убрао,
но, заборавио сам му име као и име
беле мачке коју сам у детињству имао.
Све ипак тоне у тамнини или у забраву.
Чудим се том изненадном нестајању.
Да, чудим се и претварању присутности
и живог постојања у људску одсутност
која је као твоје претварање у прашину
и пепео, претварање говорења у тишину.
Сад си у мени, сад си тренутак прошлости
што се буди као жеравица у коју дувамо.
Ево, сада си само буктање налик ономе
што нам греје смрзнута тела али и кости,
пламињање које гледамо али и видимо
попут јарког црвенила залазећег сунца.

УМЕСТО ОНИХ КОЈИХ НЕМА

Да ли говорим уместо оних којих нема?
Скоро као ватруштина која тиња и гаси се.
Оживљавам сећања на прошле догађаје.
Будим уснуле и нејасне слике из прошлости.
Остао сам овде, време полако пролази
мени али и онима који су ми доста блиски.
Па, шта, људи, заправо, остаје од свега?
Тек труње, крхотине, исцепана паучина?
Али не дишем уместо већ ишчезлих људи
и близу сам, близу њиховог кратког пута
којим су сви ти људи одавде брзо отишли.

НОВЕ ПЕСМЕ

САОБРАЋАЈНИ УДЕС

Ово би се могло тако назвати.
Аутомобил ме баш јако ударио.
И бацио ме на асфалт плочника.
Из мене на тротоару шикља крв
док Љиљана Г. држи моју руку,
нада мноме гласно јауче и рида.
Брзо, брзо ми се приближава смрт.
Тело ми чека њену крајњу одлуку.
Љиљана и хитна помоћ ме одвозе
у болницу где ме лекари спасавају.
Од свемоћнице ме ипак отимају.
Али тамо се још њишем и одлучујем.
Колеbam се између живота и смрти.
Но, на крају излазим на прави пут.
Ту где се и данас овако налазим.
И људима веома тешко говорим.
И баш никако, никако не ходам.
А једва, једва да нешто чујем.
Али на путу према будућности
надам се да ће ми лечено тело
бити као пре, у лепој прошлости.

ЈЕДНА ПОРУКА СВЕМОЋНОЈ

Смрти, мада си ме већ имала,
ето, ипак нисам отишао са тобом.
Пусти ме да се сада бар смејем,
обичним стварима да се радујем.
То су гутљаји свеже воде за пиће,
парчићи хлеба или зреле црвене јабуке.
Сада сам овде, наравно, у болници.
И једва говорим а уз много муке.
Али се надам да нисам у слепој улици.
Надам се живом ходу са пријатељима,
мирном седењу крај пуне чаше вина
у кафани, можда тамо у башти Дорћола.
У трену ближе ми је светло него тмина.
Ова снажна нада јача и моје дисање.
Наду ми у телу убрзава крви кружење.
Твоје силне моћи, госпођо Смрти, гле,
изгледа има све мање, мање и мање.

НА ПРВОЈ СТРАНИ ЛИСТА
„ПОЛИТИКА“ ФОТОГРАФИЈА
АНОНИМНОГ ПЕШАКА
МИЛАНА Ђ. (52)

После више месеци након овог догађаја
ту фотографију добио сам од своје сестре.
На фотографији јасно се види како лежим.
А лежим и трзам се док крв шикља из тела.
Смрт ме тако полако узима под своје.
Док фотограф фотографише страшни приказ.
Можда ће фотографијом привући публику.
Уредници новина фотографију објављују.
И то на насловној страни као да је реч
о умирању краља или председника републике
мада је реч само о анонимном пешаку.
Страхоте се показују читаоцима новина.
А неке постају опасније тамо у болници.
И сада овако доста несавршенога тела
путујем ка можда бољој будућности.
Фотос грозоте остаје ми као успомена
и сведочанство о добрим и злим људима.
И о томе да на свету постоји промена.
Што показује да ниси само вечно горе
већ и то да идеш и доле али и то да правда
ипак своје каже што год моћни да траже.

БАШТА

Одрастао сам у зеленој и старој башти,
уз деду који је преживео рат у Италији 1915.
Порастао сам крај живахне женке вучјака.
У тој башти отац је спаљивао своје хартије.
Гледао сам пламен где дрхти и гута белину
између стабала вишања, шљива, једине трешње
из које нам се песнички „црвене зрна корала“.
Да, још увек ме својим соком јача машта.
А ту су и трешње, далеко од стварног кала
и пене глиба што по мени прска све бешње.
Но ти, башто, где сам провео пола века,
ни ти ми сада ниси потпуна радост и утеха.
Утеха би ми биле шетње крај неких река.
Утеха би била да „као око које се отвара,
засветле ватре с Топчидерског брда.“
Ту сам брао црвенкасте плодове малине
и пуштао беле мачке да газе траву баште.
Знам, једном ће башта нестати без крика.
Овде у болници она је сада сасвим цела
једино у сећању врло крхког рањеника.
Одраста и зри и она, дуговечница, у мени
да би се једном претворила у зрело ништавило.
Или да би ову ћутљиву сиротицу слатко појела
армирано бетонска грабљивица,
вишеспратница.

БОЛНИЧКИ КРЕВЕТ

Овај кревет ми је постао острво.
На њему немоћан и полумртав,
као дроњави морнар чекам брод.
Тај брод је мој последњи излаз.
Да, ходање, слушање, говорење
различита су имена овог мог брода
измишљеног као и губитак здравља,
као по мравима и трави прштање вода.

БОЛНИЧКА СОБА

Ту су нам умрла четворица.
Он сад лежи сломљене ноге.
Алкохол му је напао јетру.
Често урла и хоће да устане.
За кревет му везују руке.
Стално проклиње и све вређа.
Дању и ноћу на нас виче
и не даје нам да спавамо.
Смрт се около тихо шуња
као продавачица новина.

ПАЦИЈЕНТ, ПЕШАК МИЛАН Ђ.(52)

Храну су ми доносиле жена, сестра,
кћерке, пријатељице и хранили ме
и полако, полако ме оживљавале.
На почетку, закратко, у шок соби
био сам тешко рањен, готово мртав
а после полумртав па све више жив.
Али нисам у лицу постао више сив.
Наравно, нисам био пацијент-див.
Прале су ме жена и једна ћерчица.
Чекао сам их баш свакога дана.
Волео сам и оне вечерње посете
пре ноћног сна и таме грозница.
Увек сам био мек попут лана.
А волео сам да ме се сете
и други пацијенти и било је тако.
Наравно, нисам орангутан
и нисам рукама махао лако,
па живо скакао и викао којешта.
Само бих понеку реч прозборио,
процедио а онда бих и даље лежао,
надајући се да ћу ходати једаред,
што кажу, као што је заиста и ред.
У овој игри болова и јарких боја.
Међу којима је и нека жива моја.
Знам шта су снег, лед, киша а и мед
и ту лежим и замишљам цели овај свет.
А све бих дао за један ноћни покрет.
Гледам али као да ме због свега
гризе, гризе некакав отров и јед.

ЦЕНТАР У СОКОБАЊСКОЈ УЛИЦИ

Да, баш дивно зеленило свуда наоколо.
То је у ствари парк а ту сам због терапије.
Неко рече: „Лепо као у Швајцарској.“
Човеку дође да се у близини напије.
Долазио сам овамо код пријатељице.
Опорављала се тада а сада сам баш и ја
укебан као пацијент, ах, ништа веселије.
Ево, сада сам ја уважено лечено лице.
Донели су ми чоколадице и то ћу појести.
Свакакве чоколаде ми улешавају живот.
Нема ни контемплације, али ни суђења,
удварања или оних дивота завршних сцена.
Ту је само чоколада уместо лепоте жена.
Директор ме је на месечној визити питао
да ли пишем а ја сам му брзо одговорио
да ћу све ово и сва лечења описивати.
Далеко сам сад од Песоине Португалије
као од своје београдске ходачке магије.
Можда ће ми бити боље, као, ево, дишем,
свему ћу се смејати као да цепам саргије.
А можда ћу некако скоро овакав остати.
Или ћу изгубљен на свет овако гледати
и никад више нећу онако као пре ходати
по Ади и слушати птичје гласно чаврљање.
И жудећи за Ништа и Никад још ћу причати
да је цео живот једно велико мрљање,
мислећи на другу реч али нећу бунцати.
Тишина добиће име улице Сокобањске.
Зелена тишина у коју ће ми све стати.

КАМЕН

„Пола срце, пола камен –
То сам био ја.
То сам био ја;
Пола студен, пола пламен“,
каже песник Јован Јовановић Змај.
Али мени је жао што цео нисам камен.
Да ми обични људски ударац, пријатељи,
баш ништа више зло не може да уради.
Да ме само додирују и милују топле кише,
да ме студени пљусак љуби крупним капима.
Или да ми морски таласи можда обликују
глатку и белу а камену и ћутљиву кожу.
Да се плашим само хладног челика чекића
у руци човека што дивља или воли да разбија.
Да, баш ми је јако жао што нисам камен.
Можда бих само тако упознао или осетио
вечност и шта горе или ту доле израста, избија.
Иако она, заправо, ни за кога не постоји.
Зар не, зар не, зар не, драги наш Боже?
Волео бих да сам камен тврдог срца
и, дакако, врло тврдог тела, главе и коже.
Можда облутак који се спокојно котрља,
можда белутак који се на дну мудро бели.
Мојим телом да се граде и подижу куће,
храмови, градови и зидови влажних башта.
Да будан бдим над свим и можда свачим.
Да будем раскошна окамина која машта.
Да бдим над људским, зверињим и биљним
као над наранџастим, црвеним и зеленим.
Да камено нем али чврст и бео постојим.

МАСЛАЧАК

Усред зеленог крзна
севну њихове жуте очи
и онда у трави грезну.
У тим очима самује
предиво и моје детињство,
влажно и, чини ми се, чисто.
Сећање додирује ово жутило
и горко млеко што из вратова
цветова бело капље или шикља
као црна крв из палих зверова.
Маслачци, ви у башти спавате.
И на ђебадима траве чекате
крв кише па да лица освежавате.
Преко вас дотичем црну земљу,
тврдоглаву старицу што вас храни.
О давно откинути жути цветови,
ви сте, признајем, мог детињства
баш прави обезглављени шамани.

УТЕХА

Те речи ме умирују али ипак, ипак,
ипак, не одводе ли ме од овога
у чему живим данас и не чине ли
да затварам очи пред стварношћу
и пред опипљивим чињеницама?
Патња ми је свакодневна, велика
или мала, она је телесна и душевна.
Ќад ми жена грубо каже да ће ме
напустити, не, није ми баш свеједно.
А још ми додаје да је малтретирам
својим захтевима и питањима,
јутарњим и дневним тврдњама.
Размишљам о коначном одласку
као облику спасења, избављења.
Небо није ведро, свеже је напољу.
Немачки сликар Ернест Лудвиг Кирхнер
на једном месту каже: „...у суморним
временима беде и глади у Дрездену
биле су ми његове *Влајти шраве* утеха
и подстрек, а то су ми још и данас...“
Моје утехе су у речима пријатеља,
у њиховим делима, па и у љубави
неких из моје породице, да, љубави
мени далекој као што је пустом острву
у Тихом океану далека обала Азије.

ТАЈКО

Тајко, Тајко, да, тако сам те звао,
тако сам ти некада заправо тепао,
да, тако, мој драги оче Томо!
А сада си отишао тамо далеко.
Тамо где је црно чак и млеко.
По мени, одједном си заспао,
уронио у неке снове, заћутао.
За мојих шест месеци у болници
видео си ме у ствари два пута.
Онда кад сам можда умирао
и онда кад сам само лежао
у оном рехабилитационом центру
и из постеље са тобом причао.
И овде си ми седео крај кревета,
доносио ми воду или смо причали.
Превише сам можда говорио.
Ето, дуже ћемо заједно бити,
мислио сам и веровао а ти си онда
пре десет дана одједном потонуо.
Лежао си, отварао уста и жмурио.
Полако си се од света удаљавао.
И јуче си из њега заувек отишао
баш истога дана кад је и мама
четири године раније са њега отишла.
Учио си ме шта су Бетовен, Моцарт,
Шуберт, Чајковски или Менделсон.
Заједно смо слушали музику.
А показивао си ми и сликарство.
Поред тебе научио сам да цртам.
Да, ти си пројектовао онај ентеријер
Музеја модерне уметности на Ушћу.
Онај што га је хвалио Виктор Шкловски.

Био си ми водич на путовањима.
Са тобом сам, мој тата, упознао
Беч, Грац, Љубљану, Сежану, Трст,
па Хановер, Минхен или сам Београд.
Сада си далеко и много ми је жао
што си пут далеке нигдине одлутао.
Али, знам, ти ипак остајеш у мени.
Твоје речи ћу у себи јасно чути.
И ја ћу се са тобом тако сретати
и на тај начин ћу, оче, о теби бринути
као о некој непоновљивој ствари,
о непоновљивом блистању и појави,
као о незаборавној успомени
и нежности које стварност не квари.

МОЈ СВЕТ

Мој свет је данас врло узак и мали.
Некада су у њему блистали облаци.
Или су зрели плодови са стабла падали.
Некад је ишао од Хомера и Дантеа,
преко Шарла Бодлера, Тракла и Песое
до данашњих сасвим нестварних дана.
А сад се темељи на искуству болница,
на некој већ туробнијој животној шали.
Заснива се на чекању и на борбама
за обнављање мог изнуренога тела.
Ране, болови, лекари или чак дијагнозе
земејују књижевне слике или оне речи
пуне наше катастрофе и људске грозде.
Не мислим на океан или плаветно море
већ на обично ходање по сивој улици
и обично говорење људи и све што ми је
засада недостижно а то се може рећи
помало и за коре хлеба и тврде колаче
и све оно што радије ипак заобилазим.
Ова муцања и разне речи записујем
брижно, стрпљиво и путујем од ништавила
до обичног живота и једноставних ствари.
Радо бих до тебе свратио свечовечанска,
свеопшта мудрости али ту сам заробљен
свим тим чињеницама попут роба и скота.
Заробљен као мразом и водом јендека.
Болнички свет постао је за мене скоро све.
До ђавола, лекови, терапије постају Мека.
А тело ходајућа звер, најопаснија жеља
овог човека и нека око мене мјаучу
тиграсте мачке и лаје мој црнобели кер.
Пријатељи, пут ка блиставој будућности
где ме снажно тело чека сад је постао
једини спасоносни смер којим иду кости.

ТРАВЕ СА ТИБЕТА И СА ХИМАЛАЈА

Терка ми је из Бомбаја донела поклон.
Зелени јастучак пун свакојаких трава.
Ту су *Maticaria samomila*, *Brassica nigra*,
Cinamomum camphora, *Menta arvensis*,
Zingiber officinale, *Nardastachys jatamansi*.
Хладна су и оштра ова имена на латинском
језику.
Тај јастучић треба да ставим у јастук кад
спавам
и мој сан ће, кажу, бити много чвршћи и
дубљи.
Биће прожет мирисима али и снагом ових трава.
Траву у мом дворишту секле су оштре косе
или су их шишале електричне и моторне
косилице.
Знам, траве завршавају као жути стогови сена,
као дењкови или као ишчупано велико бусење.
Гледао сам стогове путујући ка лепом Чачку.
Гутају их ватре и претварају у црно и сиви пепео.
Можда смо и ми људи само некакви струкови
траве
које високе повијају и лелујају ветрови с југа и
севера.
Не личимо на зелено бусење али и тога има у
нама.
Лековите траве, травуљине из којих цуре
зелени сокови,
крв траве, крна земље што као да су нокте у
тло зариле,
влати траве које грицкамо, којима хранимо
животиње,

траве Волта Витмена, траве детињства, морске
траве.
Налик лелујању у ваздуху или разилажењу
лаког дима.
Оно што густо и трепљасто ниче и буја у
сновима.
Толико слично њима којима хранимо наше
душе,
њима у којима смо као камење на дну воде.

ПЛОДОВИ

„По њему плови плод, у који
загризао си пре много година...“
Paul Celan „Вече речи“

Бадеми, лешници, шипак, плодови,
кајсије, трешње, вишње, малине,
шљиве и беле дудиње, обли плодови,
црвени, жути, наранцаст и мрки.
А шта су, шта су и чега су слике?
Живота, свега, песничке слике?
Оно сочно узето из стварности?
Питам се, шта су, шта су, шта су?
Пробам их језиком и непцима.
Њихове јарке боје мрљам
по топлим длановима руку.
Плодови, завршетак рођења,
цветања, зелењења и растења?
Можда последње уточиште свега.
Оно што нестаје пре мраза и снега.
Што тек тоне под црном земљом.
Оно што ишчезава у најдубљој тами.
Где су и око и слепило голи и сами.
Снага реке, дамар жиле куцавице,
жар тела, додиривање женских облина.
Сањање живих пунина и плакање,
избацивање лаве као жестине.
У празнину, у хладни ваздух
што ће га одмах прогутати тмине.

ЦРВЕНО

Боја трешања, боја малина и латица цвета булке,
боја јагода или боја позног сунчевог заласка.
Боја крви која цури из посекотине на мојој руци.
Па гримиз, пурпур, боје бобица усред зеленила.
О боји плода нара и боји шипка да не говорим.
Сви су нешто друго а не то опипљиво, укусно.
А није ли та боја у ствари и главна боја живота?
Боја огњева и куљања из дубина вулкана?
Капље у сновима али и у сећањима на прошлост.
Она је у свему што се догађало и што се дешава.
На крају она добија мрку боју или тек боју рђе.
И умире као толика живахна бића и толике

ствари

под нашим плавим а пуним или празним небом.

Свежи је мирис црвеног што храни очи и

памћење.

А буди и радост која нас тера на даље путовање
по земљи, шуми, по затрављеним пропланцима
и пустињама, крај река, мора и по градовима.
Боја вишања и раздераног меса, једна од боја
овог света људи, зверки, биља и малих инсеката.
Света који нас на рођењу заробљава, брзо хвата
а у смрти пушта па смо као лађе што

испловљавају

из неког гата и тону у далеким дубинама океана.

ПЛАЧ

Као дете плакао сам када би ме ударили,
каменом ми разбили главу или отели играчку.
А као старији нисам плакао или сам то чинио
врло ретко, а нисам ридао ни на сахранама.
Да, хтео сам да будем истински мушкарац.
Бар тако се снажан човек назива ту код нас
где мисле да жене постоје да кувају и перу.
А био сам убеђен да су ти храбри и не плачу.
И плачемо када нам неко недостаје и умре,
кад се растајемо, од нечег далеко одлазимо.
Плачемо и од оне силне радости али то је ретко.
Да, признајем, променио сам се после удеса.
И тако често плачем само због каквих ситница,
због осетљивости и сећања на све драге мртве.
Па због изненадне жалости, одмах после тога,
али такође након гледања телевизијских серија.
Јесам ли постао сентименталан или преосетљив?
Јесам ли се претворио у љубитеља кича и суза?
Често урањам у плач као да је бурно море
чији шуморави таласи бришу трагове на обали.
А ови трагови су сећања, оно што избледи,
потоне у забораву као шкољка у песку.

ПРОКЛЕТА САМОЋО

Проклета самоћо, да ли имаш милости?
Одвајаш ме од оног што је било блиско.
Шта ми остаје, да гледам као голе кости
оно што су само одрази нечега што је било,
влаге, крварења, капљања сока, као и оног
што је склиско попут залеђене снежне падине
или мокрим алгама затрпане обале мора.
Шта је беличасти смог, какве је боје глог?
На сва питања ипак постоје одговори а мило
и драго ипак остаје оно што су нам кора
која постаје све тврђа, па заиста не знамо
да ли нас штити или гуши али, самоћо, ипак си
хранљива пустиња свакој људској души.

СЕЋАЊЕ НА ПЕСНИКА МИЛОША КОМАДИНУ

Горгани Ђирјанић

Да, седели смо у твом поткровљу.
Мало сам гледао дрвене греде и небо.
Седели смо тамо у високој згради
на улици између Славије и Железничке станице.
У разговорима одлутали бисмо далеко.
А сећам се и твојих одличних слика.
Био сам код тебе са Горданом,
оче лепе деце и мужу лепе жене.
Говорио си о необичним стварима
и својим речима спајао неспојиво.
А лежао си на постељи једва покретан.
Растали смо се да бисмо се опет видели.
А онда сам срео Гордану на Булевару.
Рекла ми је да си умро, пријатељу, песниче.
Нисам могао ништа да кажем, ћутао сам
и питао се зашто си од нас тако отишао.
И сећао сам се прошлости где смо лутали
као два створа која се свему чуде
и широм отворених очију гледају људе.

ЦРНА ГОДИНА

Ове године умало да умрем
у јануару на асфалту Београда.
А потом су умрли моји пријатељи
и познаници, песници Срба и Раша,
прозаиста Василије и очеви пријатељи,
Божидар и Душан а, ево, пре више
од два месеца умро је одједном
и мој стари отац, архитекта Тома.
Пријатељ, песник Ибрахим био је
у болници због прединфарктног
или можда постинфарктног стања.
Тако је и песникиња Радмила
пала, сломила и оперисала раме.
Песник Томаж је пао у понор
и од пада на дно се задржао
али на стубу сломио је ребра.
А песник Радивоје доживео је
ове године тежак мождани удар.
Баш црна година, око једних се
свемоћна госпођа Смрт мува,
други су жртве госпође Болештине.
Око нас круже птичурине тмине.
Ћутимо и као да само чекамо
долазак огромне и дубоке тишине.

2007. година

ПЕСМА ЗА ДРАГОГ АМЕРИКАНЦА ЧАРЛСА СИМИЋА

Драги Чарли, песниче, добри човече,
да, ово је моја дуга песма за тебе
који си тамо, тамо далеко у Америци.
Не замери ми што ти сад овако пишем.
Људски сам несавршен и тешко раџен.
Али, кажем ти, упознао сам донекле
ону коју је боље изблиза не упознати.
Мислим на свима знану свемоћницу
и према нама слабашним људима
стварно безобзирну госпођу Смрт.
Више дана био сам у њеној близини,
у тој доста црној празнини и тишини
где нам више ништа није потребно.
Мислила је да ће ме заувек однети
у свој хотел одакле нема повратка.
Али животиња, жеља живота, беснела је
и ипак је, црвена, лепо у мени победила.
Да, вратио сам се међу живе људе
што дишу, псују, једу, пију или се смеју
и што строго гледају и неправедно суде.
Сричем мој нераскошни рукопис, живот,
као да сам неискусно и наивно детенце,
као да не умем да га осећам и читам.
Пред њим и тим зеленим и цинобер обиљем
неук сам, баш глуп, муцав и непокретан.
А, ево, желим да му се потпуно вратим.
Али, знаш, моје тело се доста истопило.
И када ће тај свечани повратак бити,
када ће та загушена ватра букнути,
заиста, заиста баш никако не знам.
Нисам ни пророк, нити неки мудрац.

Само сам тешки и лежећи рањеник,
слабашни преживели из саобраћајног удеса.
Уживао бих у ходању по високој трави
или на плочницима по улицама града.
Уживао бих у слушању певања
жутокљуне птице кос црнога перја,
као и у песми из мог црног радија.
Али још увек сам далеко од свега.
Човек сам који ће се можда обновити,
да, педесетдвогодишњи Београђанин
који опет почиње да пише и чита, чита
дебеле и танушне, лепе и ружне књиге.
И воли топле људске а изговорене речи.
Или написане речи које му, ево, откривају
тајанствене пределе, баш чудесна места,
градове, поља и шуме, живе боје и ствари,
радост, бајке, голе истине и ону стварност
од које је далеко и коју као да не познаје.
Ето, драги Чарли, ти мудри и живи песниче,
ето моје муцаве исповести и јадне приче.
Путуј светом, откривај тај загонетни свет
и ту чудну ствар претварај у своје песме
да се и ми други људи радујемо, веселимо
као да посматрамо орловски или лептиров лет.

БОЈЕ

Милеши Продановићу

У младости сам желео да будем сликар.
На платнима да говорим кроз облике и боје.
Сада помињем боје, оне су у свему живом.
Оне су имена стварног, имена доброг живота.
Али шаљем их у наш свет само помоћу речи.
Да, радо би их ражарио попут жеравице у пећи.
Зелена спава у лишћу а црвена у плодовима,
бела у птичјем перју и крзну мирних мачака.
Сива је у пепелу а тамно плава сред океана.
Црна је у подрумима, у угљу и изгорелом
дрвету као и у поноћном миру око куће.
Изражаваш се бојама на платну али и речима.
А колико твоје књиге осећају како живиш
и са цртежима, кистовима и разним бојама?
Спајаш онај крај око Кнез Михаилове улице
са шумским падинама Топчидерског брда
и летеће голубова са тмином Дорћола.
Пријатељ си са бојама, ћутљивим и дивљим,
распрскавајућим, густим или дубоким.
Урањај им у крв и из ње нам доноси
оно тајанствено као из камења пећина
испод земље или из планинских нутрина.

РЕЧИ И СТВАРИ

Војиславу Карановићу

Колико су, колико ове речи далеко
од свих данашњих ваших и мојих ствари.
Колико су од стања мога живота далеко,
колико од свих стварних људских догађања.
Од свих јаких животиња и озеленелога грања.
Али и пламена ватре, која јако букти или тиња.
И од летњих врућинчина и јутарњих свежина.
Колико су, колико далеко од свега онога
што ме сигурно и поуздано али полако лечи,
од свих радости и чекања да ми оздрави нога,
од очајања и од ванредног неба нашег Бога.
Али волим хиљаде својих и туђих реченица и
речи.

Тим речима, ево, градим беле и најбеље куће,
оне првене домове у којима је мудро ћутати.
Ћутљив ту станујем као фосфорно ускрснуће.
Речима клизим, бродим, пловим и путујем
као измишљеним а заправо живим водама,
вечним водама нашег свеопштег океана,
морима, језерима или набујалим рекама.
Волим непоновљивост чулности и пламена
као што волим најживље и врло јарке боје,
црвену меса, наранчасту поморанце,
оне мешане и густе боје као зелена хвоје.
Од онога што сам био још увек сам далеко.
Моје тело у постељи чека као да није моје.
И бори се, јер може да се увуче меко, меко
кроз закључана врата онога данас и јуче.
И по тим вратима лупа те јауче као неко
ко мисли да викањем може све да отвори.
Или изиграва неваљало куче које лаје јако,
верујући да се тако против затворености бори.

Само сам укрштање крви и телесних болова,
куцање сата и она ватра што још једина гори.
Али волео бих да сам океанска бела бова,
да плутам над рибом која пливањем збори
води што пеном говори у телу океана брата.
Волео бих да сам рзање и галоп црног ата.
Знам, речи су од стварности веома далеко
као протицање времена од откуцаја сата,
као оштрина леда од белине памука плахте
што на постељи лежи и спава топло и меко.

СУСПРЕТ

Саши Рагојчићу

Читам у часопису твој есеј о песнику Паулу
Целану
и превод господин Анчелове песме „Тоднауберг“.
Да, ту су смрт и брег обрастао густим биљним
крзном.
А твој одлични есеј одводи ме у далеке, друге
просторе.
Мислим о обичним стварима и необичним
пределима,
о ливадама, шумским путевима, колибама и
свему,
свему из чега ничу речи и тамне или
разумљиве песме.
Тишина, смрт, белина, зеленило дотичу
Хајдегерове тајне.
И шуме, воде, планинске падине из којих су
израстале
тешке филозофске речи мада не заборавам
зло и ужас.
Не заборавам отров и карцином из двадесетог
века.
Мудри филозоф се њима баш чудновато
одушевљавао.
Мада нас својим мудростима води између
ништавила
и обиља, између бујне природе и ћутања
утабане стазе,
од врелине и јасности поднева до леда и
помрчине.

ДОБРОВОЉНИ ИЗГНАНИК*

Отишао си, а детињство је остало ту да снатри
и спава.
Причаш приче, овде се стапају боје: црна, жута
и плава.
Гледаш планинске врхове који се онде снежно
беле.
И можда се питаш, јесмо ли ми људи као неке
имеле?
Чега има у Канади, у шуми, тамо на опором
северу?
Прошлост нам је и реге музика, па како јој
наћи меру?
Ево, захваљујући теби читам ову Гросманову
књигу.
Али, као да знам само за ово моје данас и тежу
бригу.
Речи спајамо, рађамо приче, само их писањем
плетемо.
Јесу ли приче оно што открива делиће тамне
људске тајне?
Да, могли бисмо у сну ка небеској ведрини да
летимо.
Опипавајмо сочно, видљиво, описујмо трагове
бајне.
Речи се пробијају кроз камени угаљ и кроз
слеђено млеко.
У нашим се причама додирују људи, али чак и
Нико и Неко.
Сви смо помало изгнаници, можда смо и у
слепој улици.
Драги Давиде, не бојим се више ничега и нисам
у тмици,

па ни у грозници будућности, али снег, лед,
топло море
сада као да су ми исто као јабукове и
наранџине коре.
Питамо се, сумњамо, можда дајемо одговоре
речима.
Путујемо кроз простор и време, разговарамо са
људима.
А ти, већ далеко од Земуна, причај приче у
нашој тамници,
писањем које нас примиче час студеној води,
час жеравици.
Све друго само је дим, распршени пепео белине
и тмине.
Приче су црвене бобице у бујно зеленој
нутрини баштине.

---

* Давид Албахари

ЗИМА

In memoriam *Новици Тагићу*

Ето, и ти си отишао, пријатељу Новице,
добри и поштени човече, велики песниче,
ти биће често тихо као дубоко шумско вече.
А нисмо се ни видели после моје несреће,
само смо се једном чули преко телефона.
Знано је шта нам равнодушна Смрт ради.
Али ипак је јача од нас који јој пркосимо,
мада ће наше речи овде можда дуже живети.
Ово је зима у којој се скоро све смрзава.
Овога снежног јануара многи људи умиру.
Ех, шта да ти кажем сем онога ЗБОГОМ.
А отишао си тамо где је требало да одем
пре четири године, да, отишао си али читаћу
твоје чаробне, тачне, тамне речи, сећаћу се
прошлог и мислићу на тебе, о добри човече!

2011. година

КАО ДА САМ СВЕ РЕКАО

Јовици Аћину

Као да сам Све рекао,
ја што биље нисам ножем секао.
А колико сам речи само написао
на хартији баш као да сам дисао.
И то никако, никако није мало.
Можда ми је ипак остало
само ћутање,
само белина,
једино тишина
а онда тела умирање.
Да, Све сам већ рекао.
Мада оно Ништа нисам дочекао.
И кажем БЕЛО ГРОЖЂЕ,
те СРЕБРО и УСИЈАНО ГВОЖЂЕ
да на ову песму украс ставим
међу речима црним и плавим.

КЊИГА ПЕСАМА

Читао сам опет књигу песама СНИМЦИ ЗА
ПАНОРАМУ
Србе Митровића, мога пријатеља, данас
покојног човека.
А песма ПОКЛОЊЕЊЕ У СМРТИ, посвећена
песнику,
умрлом Александру Ристовићу, говори о
последњој ствари.
Али неко ће рећи да сам оптерећен смрћу и
њеним мраком
па, ето, баш стално говорим о томе и о онима
који су умрли.
Можда је у праву онај ко ово каже, јесте, често
размишљам
о последњој ствари и сећам се оних људи којих
више нема.
И да бих можда ипак, ипак лепо завршио ову
тамну песму,
кажем да ветар љуља зелену грану јеле, месец
август је
и летње топло је време а шта ће бити сутра или
прекосутра
не знам, али гледам живот мачака и баш
ништа не сањам.
Видим необичну слику: капи црног туша, ах,
црно и смрт,
падају у пуну чашу хладног млека на дрвеном
столу.
И то је можда у песми данас све, можда стварно
све.

ИНСЕКТИ, БУБЕ

Чему књиге, песме, речи – крици тајне секте?
Питаш се, а зуриш у екран свога компјутера.
На њему пишеш слова што ти личе на инсекте.

Чему мириси, укуси, крв која у телу дамара?
Говориш у себи а твој глас је само питање,
сечиво што засеца дрво па га у шуми обара.

Чему то врвљење и чему оно мравињање?
Јеси ли жив, да ли је крв вреднија него вода?
Јеси ли само ћутање или огња пламињање?

Подсећају ме на све оно људско и моје
ваша летења, црни инсекти, и ваша пузања.
Али чему све, кажи ми, чему те живе боје?

Питаш се а зуриш у екран свога компјутера.
На њему исписујеш слова што личе на инсекте.
Око тебе хладно је као под очима камера.

МРТВИ

Само оду, оду и тамо ишчезну
у хладноћи јутра или у врелини ноћи.
А били су као робови сиве немоћи,
били су лутке које у песак грезну.

Ќажем, само се изгубе, издахну,
па оставе празне ципеле, столице,
иза себе оставе неко дечје лице,
некакве фотосе који жуте или сахну.

И врате се тако међу оне нерођене,
па потону тамо где ништа не мрмори.
Оду из ове пустиње међу безимене.

Тај који је са њима био, у вреви остане,
брзо их заборави, па у паслике претвори
да као флеш блесну и онда све нестане.

ГРАЂЕЊЕ

Почиње копањем темеља, па се и земљом бави.

Тако се копају јаме, да, тако се улази у
помрчину.

Тако раде рудари, кртице, тако чине глисте и
мрави.

Све почиње копањем, улажењем у срж земљину.

Мада земља није спокојно место, ти вадиш глину,
Да, биће основа за ове твоје камене грађевине.
Ту градиш оно у шта би да уђеш као звук у
тишину.

И биће то место мешања живих боја, црног и
белине.

МОЖДА

„Можда спава с очима
изнад сваког зла“

Владислав Пећковић Дис

Можда ми више од људских подсмеха,
гласних грохота и слика ружних ствари,
можда ми ипак више од многих гадости
и цепања неког баш пренапетог меха,
о, можда од свега што видим као кости
у узбурканој и баш живој свакодневици,
можда ми од тога више значи да опишем
озеленелу грану било ког дрвета у башти
и да кажем како је и чиме она одсечена
или да гледам јако отворене и зелене очи
и како у свом крилу мачке држи моја жена.

ЛИСТ И ВЕПАР

Разболео сам се и јако ми је хладно.

Грозничав лежим у постељи испод три

покривача.

Испод јоргана и два ћебета и дрхтим, тресем се.

Треба само тренутак и већ ћу бити близу крају.

Ми људи смо као лист на дрвету, а он пожути,
осуши се и сам или на ветру падне на земљу.

А како је ово превише нежна песничка слика,
рећи ћу да смо и као тешко рањени вепар,
коме крв липти из уста док лежи и у ропцу трза
својим ногама дубоко у шуми, умирући.

КОДЕР

Ђорђе Марковић Кодер каже: „Сукну кобац,
и улови ронца.“ и „Срце нам се топило у сласти,
У свудини свет’ Цвета области“ и још исписује:

„Плавог свода, блиста чудотворца“.
А завршава: „Птица лужи/Роморанка тужи.“
Ех, волео бих да могу као он да роморим,
да мрморим, ређам речи, певам роморанке.
Али не умам, ја сам јасан, разумљивих речи,
а нисам тајанствен или врло мрачнога језика.
Зато и пишем тек песме о ономе што могу
да видим, да рукама опипам, да га омиришем
или макар јасно и сликовито само да замислим.
Можда бих и ја могао да у тами маштам,
да неспојиво спајам и стапам, да, можда.
Па нека густа шума узлети пут плавог неба,
нека се травната брда наглавачке окрену
а електрични стубови нека хитро трче улицама.
А људи нека се претварају у оно што замисле.
Па нека измешају крв и кост, немост и мост,
згрушавање и згражавање, светлост и светост,
завијање и савијање, али и пиксле и каписле.

ЦРВЕНА КРПА

Знам, пуно пишем песме или ово
што на њих помало чак и личи па тако,
ево, што кажу, досађујем Богу и људима.
Али нешто ме тера да шаљем ове поруке
без рима, са речима и песничким сликама.
Нешто ми шапуће да се другима обраћам.
А песник Сеферис у песми „Сећања“ каже:
„Шапнух: Боли сећање кад год га дирнеш,
тек мало је видљиво небо, а не види се море...“
Док се ја стално сећам прошлога, мртвих
и као да стално мислим на смрт а људи ће рећи
да сам опседнут њом и да само о њој причам.
Одлазимо одавде а нисмо некакви победници.
Понеко од нас нешто уради па га за собом остави
али све ће се то једном заборавити, да, све исцури
као суви песак из посуде са малом рупом на дну.
Да, могу само тако обично да кажем како живот
брзо прође и нећу га поредити са пламсањем
свеће
већ више са црвеном крпом што бледи на киши
и сунцу.

МАЧАК ДАРВИН

Овај у мом животу, незнатном и на ивици нашег многочестивога господина Друштва, овај стари мачак који нас је зимус усвојио сад нас је напустио и отишао својим путем. Време се пролешало, отоплило, хране има, дошао је фебруар, ту је доба мачјег парења. Можда смо га увредили јер му, ето, нисмо, нисмо дали оно што смо му недавно давали. Ђерка није пустила да лежи у њеном кревету, ја га нисам примио да легне у моје крило. А жена није дала да лежи на платненој столици. То што му је ту било топло и што је имао храну њему, стрпљивом мачку, ипак није било много. Када је Љиљана пролазила на улици крај њега, на њено дозивање само се мало осврнуо али на све те речи није обратио већу пажњу. И ето, мачак Дарвин нам постаде метафора. Он личи на многе људе а тако се и понаша. И само ми остаје да чекам пролеће, топлину, ведро и плаво небо и сијање јаснога сунца. Можда ће се тада и Дарвин појавити у башти. Можда ће погледом зелених очију нешто рећи. Нешто важно што се не може речима исказати, нешто у чему се мешају нежност љубимца али и животињска а ипак животна жестина.

НИСАМ

Нисам ни Милош Црњански или Васко Попа.
У мени нема чак ни тих или таквих мелодија,
као ни песничке величине, па записујем ове речи,
тек их пуштам да ми овако поређане мрморе,
роморе а то што оне вероватно људима говоре,
као да није важно али важно је, баш ми је важно
мрморење речи које личи на жуборење потока.
А како је и ово веома обична песничка слика,
ето, завршавам ромор који можда није песма.
И гледам кроз прозор тмурно небо и плусак.
Гледам кишу што пада, гледам пролећну олују
и муње док се громови сада близу и јако чују.
Па мислим на смрт младунчади моје мачке.
Мада не разумем како те мачке нису остале
овде да живе, порасту, трче, скачу, мјаучу,
већ су се разболеле па су у мукама нестале
заувек у твојим црним пределима, о Свемоћна!

ЦРНЕ КАПИ

Угинуло је једно младунче мачке Жуте.
Жалостан сам због тога али и због свога
стања а ипак ове моје дане, сате и минуте
пуштам да једнолично овде пролазе без Бога.
Ево, некако сам ту спаковао своја осећања
и лежим у постељи, читам књигу Достојевског.
Можда само треба да уроним у своја сећања
или да сад уживо видим Нешто важно и Некога?
Не, не, не, остаје ми једино ово: трн у прсту.
И потом улажење у баш дугачки ред и у врсту
која се стрмоглављује или иде тамном стазом,
ка судару са гладним и огромним гмазом.
Питам се сада, да ли су такве све црне капи
или је све само вода што у пари брзо исхлапи?

ПАУЦИ

Била су два већа паука.
Дошли су из влаге дворишта.
И шетали су по белом зиду.
Баш као да им није ништа.
Жена их је брзо појурила.
Једног је ударцем усмртила.
Други се сакрио иза књига.
Књиге поезије су га спасле.
Изгледа, сада је без брига.
На зиду се опет башкари.
Плете своју мрежу и лови:
мушице, бубице, ситна бића.
Њима се господин храни.
Гледам, инсекти су живљи
од мене усред светлости
и топле или хладније тмине.
Инсекти, већи или они мањи,
мајушног живота шамани.

ГУНДЕЉИ

О, гундељи и према вама сам био зао.
Ви сте летели и зујали кроз моје детињство.
Али хватало сам вас и набадао на дрвца.
Њих сам потом у меку земљу забадао.
Из браон тела цурила вам је зеленожута слуз.
Гундељи, вама сам се толико, толико радовао.
Ваше летење најављивало је боје и лепоту лета.
Према вама, мрка крилата бића, био сам зао.
Спопада ме кајање због зла која сам чинио.
Можда је оно само једноставност због које
патим сада или је све само случај што ми пружа
ова планета, уточиште леда зиме и врелине лета?
Планета где су можда исто проста кравља муза
или човечија сета или име, месо пужа или
силуета,
ова планета где се зло и доброта истим хране.
А исти им је крај, иста густа, црна и бела мета,
исти циљ падања лаке а беличасте пене и мане.

АРИШ И СЕНИЦА

Кроз прозор собе видим птицу.
Слеће на пожутеле гране ариша.
Тело птице није веће од миша.
То је сеница која са једне лети
на другу грану и сваку кљуца.
На њима храну тражи или налази.
И онда одлеће, некуда одлази.
И нико у њу пушком не пуца.
Ова слика спаја ме са баштом.
Башта је име и жива кора живота.
Своју крв оживљавам погледом.
И речима разбуктаним маштом.

новембар 2007.

МРАВИ

„Све путем који води слави
кренуше као војске мрака.“
каже песник али сада се сећам:
мој грех према њима још је већи.
И они су ми, мрки и црни, насељавали
детињство, надгледао сам их с висине
и штапићем чепркао по мравињацима
и сипао воду „у ноћи туђег мравињака.“
Или сам им спаљивао успаничена телашца
лупом усмеривши на њих зрак сунца.
Сећам се и слатког мириса те паљевине.
И скврчених мрава, сада бића тмине.
„Свуд оставивши смрт и сенке.“
И као да осећам свету влажност
и нимало лаки мирис неке женке.

ЧАВКА

Снег је престао да веје а нека црно-бела чавка
скакуће по том бетону стазе прекривене снегом.
Она улази у суви снег и само тражи нешто за јело.
И, наравно, онда облеће поред већ побелеле јеле
чије су гранетине отежале од снега попут браде
неког трмог старца, снега који попут прашине
расипа ветар који дува кроз мраз, црно и бело
и живо зелено оковано том јаком хладноћом.
Небо је облачно сиво али полако постаје бело.
А можда ће иза њега Сунце да промоли нос?
Па чему да се у овом белом јануару надам?
Црвеном бризгању свежине из плодова воћа?
Ваздуху топлине пролећа, меду на комадима
још врућег и црног хлеба или ничему из
нигдине?
И чавки што скакуће под сивилом овог неба?

ГОЛУБОВИ

Видим их где седе на електричној жици.
А црна жица растегнута је изнад улице.
Дан је туробан, кишовит и небо сиво.
Видим их прибијене једно уз друго.
Ќиша им кваси перје и тихо ромиња.
Они се једва покрећу и своје главе
не окрећу један према другом.
Да ли их спаја љубав и греју ли се?
Штите ли се од хладноће кишних капи?
Не знам, само примећујем тела
овако прибијена једно уз друго.
На тој црној и доста дебелој жици
видим два сива птичја створења
уобличена у једно једино питање.
Кад сам опет напоље погледао,
видео сам празну жицу са које су
обоје одједном и нагло одлетели,
одлепршали, а не знам куда и зашто.

СВРАКА

Кроз мали прозор купатила
видим је где стоји на грани
стабла беле брезе иза куће.
Накострешило се перје птице.
Тресе се а грана је сува.
Надам се да неће пасти.
И да се грана неће сломити.
Зашто тако на грани стоји?
Зашто јој је перје чураво?
Ускоро ће да падне киша.
Са чим је повезана сврака
и шта јој се стварно дешава?
Не знам, тек сам радозналост,
питање затворено у скученост,
између ствари које су мој свет,
у незнању што ће једном на све
добити посве тачан, јасан одговор.
Као што муња на небу суво севне
сред олује и киша настави да пљушти.
Као што трава под крестом шибице
букне па се жута у црно претвори.
И никад више зелена и жута не шушти.

СПАЉИВАЊЕ КЊИГА

Понестало нам је дрва за ложење.
А ипак још увек је време хладно.
Урадио сам нешто што ме не радује.
Узимам своју прву књигу поезије,
узимам СА ОБЕ СТРАНЕ КОЖЕ,
да, доносимо је из подрума, из пакета
вадимо је и тим књигама белих корица
ложимо жуту каљеву и црну металну пећ.
Спаљујем књигу коју сам давно написао
и све ме то подсећа на друга спаљивања,
на многа округна спаљивања у историји
али и паљења књига у двадесетом веку.
Књигама додајем и књижевне часописе.
Али, људи, спаљујем само своје књиге.
Од тог папира са речима остаје пуно пепела.
Пећи се загревају од пламена папира књига.
Топлије нам је и можда се примичемо пролећу,
сијању сунца, топлим времену и ведрини неба.
А можда ће нам ова спаљивања ипак опростити
они строги и све судије које треба да нам опросте?
Али баш се, ево, питам, има ли то спаљивање
књига
оправдање, хоће ли ме због тога грести савест?
Треба ли се ипак жртвовати у свему и до краја?
Смрзавање у хладном дому можда, пријатељи,
није нешто чему се треба овако супротстављати
и спаљивати књиге, речи, реченице, белину
хартије
а од њих добијати црни, сиви пепео и мало
топлине.

ОЖИЉАК

Тај ожиљак на нози само ме подсећа
на прошлост и живе слике од ње отима.
Ожиљак је смежурана кожа и сведок
оног што се догодило давног јануара.
Разуме се, постоје и ожиљци у душама,
оно заборављено у ово доба рачунара.
Но, да ли се људско постојање састоји
од крхотина сећања и ружних ожиљака?
Јесу ли они као рој живих пчела или врева
мрава, можда гужва узлетелих мува?
Или густо јато црних и ђаволастих врана?
Ожиљци ипак на крају полако зарастају.
А оно на чему су, тело, само наставља,
овде ипак наставља и даље да постоји.
Али овде све међутим није сасвим исто.
Ожиљак је дошао, створио се из прошлости
и овде само постоји, у свој ружни изглед
упија све патње, јаке болове и гадости.
И чека јер зна шта ће бити у будућности.

ЛЕКОВИ

То су куглице, браон чоколадне и црвене боје.
Њих ми је из Катмандуа донела ћерка Јелена.
У Кунфен тибетанском медицинском центру
њој их је препоручио доктор Нгаванг Дхакпа.
У куглицама су исушене и смрвљене лековите
траве.
Можда су то мрвице стварности света или
поезије.
Првог дана пре доручка пијем једну браон
куглицу
а после вечере узимам друге две, исто тако браон.
Другог дана и ујутро пре доручка узимам другу
а поново после вечере и онај лек који пијем увече.
Трећег дана пијем куглицу завијену у
ружичасто платно
и црвену хартијицу и онај исти браон лек
узимам увече.
Стављам их у уста, жваћем, пијем са чашом
топле воде.
А баш сваког једанаестог дана требало би да
узимам
вероватно најјачи лек, једну куглицу завијену
у плаво.
Тако у себи спајам Србију и Непал, Европу и
Азију,
тајанства београдског Топчидерског брда и
Хималаја,
верујући да ће ме куглице избавити од
данашњих тегоба.
Наравно, не очекујем велико чудо, но, ипак
чудесно је
ово спајање Истока и Запада у лековима –
куглицама
и у мени, у неуронима, у свету ког сада чини
моја соба.

ЧИЊЕНИЦЕ

У свом разговору са Дејвидом Силвестером сликар Френсис Бејкон на непосредно питање: „Како сте схватили да и вас очекује смрт?“ одговорио је: „Схватио сам кад сам имао седамнаест година... Сећам се да сам посматрао говно на плочнику и изненада схватих - ето, то је живот...

Постојиш само један трен и на крају си збрисан као мува на зиду.“ Да, сирове су чињенице али и оне су поезија а Бејкон их је пуно сликао. Покушавам, покушавам да говорим о њима. Приближавам се, удаљавам, лутам, губим се. Ипак је најлакше бити везан за чињенице. Често опоре, окрутне али и забавне, слатке, голе чињенице, комадиће сирове стварности. Али оне нису ни шећер у твојој слаткој храни, па ни опијум који те успављује и односи. Оне су као имела у крошњама дрвећа. А оно далеко, невидљиво, тајна иза свега не спушта нам се ни у снове и човек је миран као поглед црних очију пут ведрога неба.

РУПА

На стомаку имам рупу.
Та рупа је сада зарасла.
Кроз тај отвор у мом телу
пластичном цеви улазила је
течна храна или супа.
Рупа и у њој празнина.
Празнина и ништавило
одређују наш живот.
Тако нам тачно кажу
они мудри Источњаци,
жути Кинези, тамни Индуси
и, наравно, Јапанци.
Та рупа ме испуњавала.
А кроз њу је улазило
оно што ме је некада
па и сада у овом животу
одржавало и још ме одржава.
Треба да будем срећан
што сам уопште жив,
говоре ми многи људи,
додајући још понешто
врло горко или смешно.
На неки начин, ја сам рупа,
празнина коју треба попунити.
Горети, сагорети, говорити,
викати или само се бунити
постојало је за мене пре
но што сам срео Свемоћну.

АРИШ И СОЛЖЕЊИЦИН

– Какво чудновато дрво!
Александар Солжењицин,
„Ариш“

Тај ариш о коме сам повремено писао песме пореклом је, заправо, из Медвода у Словенији. Баш давно нам га је донео очев пријатељ Едо. А прошле суботе у новинама, ето, прочитао сам песнички запис Александра Солжењицина о аришу.

Нежан текст за писца књиге „Архипелаг Гулаг“. Он говори о аришу, о четинару али о листопадном, о дрвету што се, како нам каже, „из сажаљења“ осипа „уз треперење сунчица“ и на крају помиње свиленасте иглице ариша: „Е, има и таквих људи“.

Томе немам шта да додам, већ само гледам наш ариш или зими скупљам његове опале гранчице и мале шишарке и тиме палим ватру у пећи и сећам се Медвода, густих шума, језера и изгубљене прошлости.

У СОБИ

Ту сте некада ви живели, а сигурно су овде и
ваши трагови,
а не само у мени, у оном што чиним, драги моји
баба и деда.
Сећам се црних кревета и прастарих
покривача, а ту сте и умрли.
Сада сам вам и ја још ближи и на путу чији
крај добро знамо.
И моји мајка и отац отишли су тамо пут
ништавила или за вама.
Дошло је лето, кајсија је пуна тешких плодова
који сазревају.
Мало је зеленог остало од онога што је расло за
ваших дана.
Нема трешње, ни шљива, стабла вишања, нема
грмова малина.
Ту су ипак орах и леска и још понешто, а друго
је у сећањима.
Овде сам у вашој некадашњој соби, сећам се
наших празника,
сећам се, цртао сам лутке од картона, исецао
сам те ликове,
као и декор – куће, ограде дворишта, свакаква
стабла и биљке
и увече правио вам представе по причама
Милована Глишића.
Отац ми је помагао, а пећ од шамотних цигала
са отвором,
са металним отвором на обе стране била ми је
баш позорница.
Сада је све нестало и само је у мени који ћу
такође нестати.
Ту су нестајање старог, настајање новог, и
постоји та игра,
бескрајна, туробна, радосна, белине, црнила,
мира и грозница.

СКАКАВАЦ

Пре свега не мислим ни на какав нож
а ни на „мушки знак“, како рече песник
Растко Петровић, већ овако једино мислим
на скакавца ког сам нашао у дневној соби.
Бежао је од мене а хтео сам да га спасем.
После лова испод телевизора ипак га ухватих.
Зграбио сам га својим укоченим рукама.
И изнео га напоље, у башту, те бацио у траву.
Нажалост, моје данас још слабуњаве руке
откинуле су том сивом јадничку једну ногу.
О, сироти скакавче, јесам ли те овако спасао?
Или ћеш захваљујући таквом свом спасиоцу
сада бити жртва неког крволочнијег инсекта
или можда лаки плен какве изгладнеле птице?
Опрости ми због таквог мог спасавања.
Опрости, ако тешко рањени може да опрашта.
Да, било би боље да сам те оставио у соби
да скачеш по поду и крај прашњавих књига,
обасјан треперавом светлошћу телевизора.
И будеш комадић невине али живе природе
поред неког заблуделог комарца и муве,
где су једина брига рекламе и ствари моде,
усред ове равнодушности, хладне и глуве,
где се баш слабо зна шта су сига или бига
и чему служе нежност или древне пагоде.

ВИДРЕ

Гледам на телевизији руску емисију.
Говоре о видрама и тако дознајем
да те чупаве и јако окретне животиње
једу готово све и видим њихов сукоб
са дабровима, као и то да једу пацове.
Прождиру им све, чак и кости, и сазнајем
да их зато људи пореде са самом смрћу.
У легендама окретне видре се претварају
у жестоке љубавнице или заводљиве жене.
И такве долазе људима који их јако желе.
Кажу, видре не подносе никакво ропство.
Никада их нема у зоолошким вртовима.
И често своје крзно чисте, и тад се ваљају
у сувом песку а још чујем да су видре
баш хладнокрвне убице али и велики играчи.
А мислио сам да су оне нежне, мајушне,
живахне а ипак безазлене гомилице крзна.
Као наивном песнику, ето, измакло ми је
да и сићушна љупкост зна да буде опасна.
И да се смрт скрива и иза најлепше нежности.

ОПАДАЊЕ ЛИШЋА

Да, стигла је тзв. јесен, како каже Милан Ђурчин.
А „лисје жути веће по дрвећу“, што каже
Радичевић.

Опада то лишће које најпре пожути, па се онда
осуши.

Јесен и крај једне лепоте – пролећа и тоpline
лета

и прелажење на мраз, снег, белину и ледену зиму.
Да, све почиње и завршава се, рађа се и умире,
расте, зелени се, па трули и са земљом меша се.

И оно ће постати глина или под пљуском блато.
Јесен, стара тема а за мене је оно што видим
својим очима, што додирујем својим рукама.
Сузио се мој видљиви свет и то је сада башта.
Ту је јесен са својим жутиим, црвеним и мрким
бојама, са сушењем онога што је било зелено,
са изгужваном одећом Михољскога лета
по којој скачу невелике жабе – крастаче.
Ништа ме не гони против тебе, јесени, крају,
смрти бујања и зеленила, и ти долазиш и
одлазиш

као све живо под овим небом, како и треба
да буде у игри која се вечно игра, у тмини
и светлости, у очајавању, болу или радости,
у Боливији, на Алпима, у Кенији и у Кини,
у игри између бескраја прашине вечности
и влажне а људски опишљиве пролазности.

ХРАСТ

Ово мало дрво расте скоро три године
поред ограда, на самој ивици дворишта.
А расте поред стабла брезе и вишања,
недалеко од све већег стабла трешње.
Нико га не негује, само га киша залива.
Вероватно је веверица донела неки жир
и посадила храст који је још увек мали.
Волео бих да расте негде у средини баште.
Можда тамо поред каталпе, јеле или ариша.
Али храст сада расте где нема много земље
и где ће можда растењем да се руши ограда.
Знамо шта је храст, читали смо то у књигама.
Када га гледам, мислим о снази, вечности,
мислим о старим причама о храсту и светости.
Не знам да ли ћу га оваквог исећи или оставити
да само расте, јача и развија се у будућности.
Могоа бих га ватри дати и тестером
обезглавити.
У мојим рукама су његови данас и
сутрашњица.
Не знам и гледам ту моћ како се повећава,
грана се, зелено олистава и полако иде у висину.
Гледам га и не поредим своју и његову судбину.

ГОСПОЋА ПРИРОДА

И природа је почела да се буну
против наше велике људске моћи.
А можда смо је превише кињили
и себично уништавали део по део.
Били смо слепци а јако саможиви.
Као да ми људи нисмо њен делић.
Као да смо неки охоли господари.
Урагани усмрћују људе на Хаитију,
на Куби и у Америци, бесне тајфуни,
пада лед и још дувају моћни ветрови.
Из земље су чупана стабла и бандере.
Нестаје струје у Америци а земљотреси
протресају делове Азије и људи умиру.
А велики амерички песник ми јавља
да су без струје и да се као медведи
утопљени окупљају око пећи с ватром.
Увек сам ти се дивио, госпођо Природо,
и покушавао са тобом да разговарам.
И док мој пријатељ, чувени прозни писац,
говори о паду астероида или о црној рупи
усред наше галаксије и о пропасти Земље,
само гледам сијање сунца, влажну траву
и мачка што једе храну коју сам му дао.
Немам одговоре на загонетна питања.
Нисам човек који обелодањује тајну
и разбија дубоку, тешку магију Природе.
Припрост и скоро у свему једноставан,
само гледам у једноставност живота
и покушавам да наставим путовање.
Па табанам путем који ми је дарован.
А небо све строго гледа и не жмури,
макар нас прожимао очај или радовање.
Свеједно му је, сиво и плаво само зури.
Или само грми из облака као да се дури.

ДЕБЕЛИ СНЕГ

Волео сам некад тај израз дебели снег.
Сад гледам где данима пада, покрива
гране јеле, земљу и остало па је виши
него мачак који код нас преспава.
Видим и како га врло сувог ветар носи
са суседовог крова а он је бела прашина
која лети изнад улице и сада је све некако
бело и брзо се распрши а и пахуље су ситне.
Ето, зима показује да је још увек овде.
А ми бисмо да видимо насмејану њушку
госпођице Пролеће и да нам се сунашце
одозго и са ведрога неба мало искези.
Нема, а ту су ветар, вејање и бело, бело.
И млади Мраз који шкргуће белим зубићима.
А ми га терамо запаљеним цепаницама.
И осталим ватрама у већ старим пећима.

МАМУТ

Данас су, кажу, пронашли костур мамута.
Стар је око милион година и добро очуван.
Нашли су га код Костолца, у слоју земље
за који веле да ваљда потиче из плеистоцена.
Археолози говоре да су ти мамути овде дошли
из Северне Африке пре милион и по година.
И да је овај костур мамута најстарији у Европи.
Да додам неколико здраворазумских реченица,
али кичастих и ружичастих као голо дупенце
бебе,
а додајем их да бих мало улепшао своју песму:
Шта је радио тај мамут, шта је јео, куда је ишао,
како је дисао и био усмрћен, какав је стварно
био?
Многа питања а на њих немамо баш одговоре?
Поредим доба тог мамута и наше данашње време.
Све је ипак само тренутак на путу ка
ништавилу.
И наше људске моћи и наша знања ипак су мали.
А ти вечности само ћутиш или се јављаш у
речима
разних великана, големих песника или генија.
Ћутиш као врећа соли бачена на дно потока.
Ипак јако далеко од наших радозналих очију,
далеко од урокљивих погледа и мрмљања,
А ипак иза свега видљивог као сок јарких боја
испод коре плодова трешње, брескве и наранџе.

УМЕСТО ДА ГОВОРИМ

Уместо да говорим о оном злу и добру, говорим и говорићу вам о оном што радим и сада гледам а то нећу описати као кобру, но, исто тако нећу за то рећи ни да је дим. Дакле, муче ме клизаве улице покривене ледом и снегом а снаге су баш скривене испод тога и само нам треба сјаја сунца да се залеђеност истопи и да до врхунца дођемо те да сви ту ходамо без падања. А ово кроз шта идем пуно ми је надања и борбе али како су ово ипак обичне речи пуштам да се приближава крај што све лечи и сањам о временима стршљена, плодова распуклих шљива и стабала која људи секу. Знаш, тада се из шуме ноћу чула и сова. Рибе су походиле чисту Топчидерску реку. Данас је река загађена, па у њој теку отпадне воде из фабрика а моја машта не види анђеле већ више крпе и свашта дроњаво као и земљу, блатну и меку.

ТИШИНА МАТИ (двоумљење)

Зар ће у мени победити
страх од леда, пада и бола?
Па могу ме ипак превозити
до тамо, по хладноћи, и кола?
Али можда је боље остати
овде у врту крај ћилибара
него ићи где мрзне и бара
улице и да не паднем на леду
па да лежећи изигравам меду.
Тако ћу у самоћи само ћутати
и без лома ноге бело гледати.
А далеко од младих људи,
далеко од јануарске студи
као да ми је тишина мати.

ПОНЕКАД

Да, смрти, понекад си избављење,
ослобођење од грозота и од тегоба.
И какво је ово наше проживљено доба?
Да ли је оно радовање или мучење?
Питам се, а одговори су ипак скривени.
И сада не мислим о пријатељима и жени
с којима се завадих а неки ме оставише.
Гледам само гране које ветар њише,
лежим овде, преврћем и читам књиге
и покушавам да уништим животне бриге.
Кишурине су нам дошле па овде пљуште.
А јабуке, мандарине и наранџе се љуште.
Е, где ћу на питања наћи дубоке одговоре
што су као таласи којима обалу љуби море?

БИТИ ЖАЛОСТАН

Бити жалостан што одређени човек
није жив јер није вечан људски век.
А радовати се над оним што остаје
за њим јер је писао књиге и то траје.
Те речи нису споменици али чине живим
онога који је као тело умро и нестао.
И шта треба да радим, чему да се дивим?
Живи у писању онај ко је са смрћу стао.
Да, и ватре букте а онда се све смири
па ветрић само кроз црнило и гареж пири.
Траве расту, животиње постају све веће,
зелено лишће пожути, опада, па га у вреће
купе, да, а многих људи више неће бити
али читајући им дела са њима ћу говорити.

ВИШЕ ВОЛИМ

Да, кажем, више волим топло време
и да је ведро и сунчано а не да време
туробних облака лебди баш изнад Свега.
Лепо је и када ниче густа трава брега
и шта да вам кажем ја који не бирам
између дијаманта и белутка нити свирам
већ се играм речима па радим рукама
и причам о пролазности, смрти и мукама.
Ех, волим јасно и чисто плаветнило неба
или тренутак кад међу лишћем пева зеба.
Волим и мрморење воде и ромор потока.
Да, као и све живо што видим помоћу ока.
И да те учиним стварнијом, песмо-похвало,
велим, волим планине и мраве, велико и мало.

КАД ПОГЛЕДАМ

Кад погледам у зелену башту кроз прозор
својим очима јасно видим да мајски дан
пуно личи на туробни јесењи и зато – позор!
– ух, баш је хладно време а то није црни сан.

Е, није ово метафора, сада сам ложио помало
каљеву пећ у мојој соби и то исписаним
хартијама,
неким часописима и оним изгужваним
новинама.
И шта ми је, јој, сираку на крају свега овде
остало?

Можда то да по киши и хладноћи одем до центра
града и тамо видим своје незлобиве пријатеље?
Или да останем овде и да ме време споро меље?

Е, само ћу гледати групу мачака што се пентра
по стварима у собама и доста гладна једино чека
да дође храна као болнику зрно спасоносног лека.

ОДЛАЗАК

Ето, пробудио сам се у тишини ноћи
и сатима сам тад читао велику књигу.
А потом сам се изненада присетио:
копаћу по својој каменој самоћи

као да из мемле сандука вадим бригу
(ово не говорим да бих некоме претио).
Али као да ми је једини проблем живота,
а тај није баш нерешив и није чиста грехота,

дакле, то како што лакше и баш без невоља
да одем са овог нашег чудеснога света,
јер можда знам шта су нам осунчана поља.

А да одем са света који су многи напустили,
да одем са онога што некима пуно смета,
да би се и моји остаци у оно Ништа претворили.

ПОКУШАВАЊЕ

Да ли једино треба да покушавам
да што боље проживим ове године
остале ми до краја а не да спавам
док крај мене иду догађаји а тишине
као да су иза свега или ми се то чини?
Хтео бих да ту набрајам битне ствари.
Неке су омиљене, за друге нико не мари.
Или пак могу да маштам како сам у Ђини.
Дакле, ту су плодови, цветови сред трава,
мачје шапе и трула дрвца пала са стабала.
А мислим, шта су ствари лажне, шта праве?
И да ли им је вредност велика или мала?
На крају, ту су облачно небо и кише.
Рука ми речи и даље несавршено пише.

ВРЕМЕ ЈЕ ДА ПРЕСТАНЕМ

Можда је већ време да ипак престанем
да пишем песме, да коначно већ заћутим
јер сам сигурно досадио многима и љутим
млађе песнике песмама у листовима и да нем
више радим друге, опишљиве и корисније ствари.
Нису песме тамна крв и крвотока живи
дамари.

Бивши пријатељ ме зове неморалним човеком
и као такав нећу се дружити са овим веком.

Можда је време да само гледам и ћутим
и у тишини и у стварима око себе да наслутим
и пронађем Све а оно црnilо и велико Ништа
нека буду што даље од земаљског боравишта.

СВЕТ

Ево, мој свет сада полако нестаје
те заборављам крупне и ситне ствари.
Још увек су ту дисање и крви дамари.
Па како све то видим и шта ми остаје?

Природно је једном нестати или умрети
али увек верујемо да нам је то прерано.
И шта сте нам ви, ватро, водо и, ти, храно?
Какви су били и какви јесу наши сусрети?

Оно што сам рукама додиривао, градио,
мењао сада ми полако тоне у тамнину.
А пре него што одем и што сам се охладио
могу ли да осетим ону коначну тишину?

ШТА ОНДА ДА РАДИМ?

Да ли очајавам због пролазности нашег живота,
због тога што сам свестан како дани нестају
и одлазе у нигдину као врпца кад се одмота?
И све као да тежи да се баца ка своме крају.

Шта онда да радим, свет само да гледам
или да набрајам и изговарам све те ствари
у њему, а можда да мислим о воденој пари
и да ипак за столове и на разне столице седам?

Па, добро, дружим се са свакојаким речима.
А очи само упирем ка бићима и предметима.
Да ли је суштина свега можда прамен дима?

Као да више немам нешто битно овом да додам.
Зато ћу испод олисталог дрвећа и по трави да
ходам.
И ову хрпу крхких речи сада ћу вама ту да
предам.

ХТЕО БИХ

Хтео бих Нешто а не оно Ништа да кажем
и тако, ево, у дебелој свесци цртам и мажем
бојицама, хемијским и обичним оловкама
а не старим стварима из Борхесових песама.
И као на бури пловим међу лукама, шарајући
на хартији свакакве чудне облике и чекајући
да оно тајанствено искажем а можда и ништа,
ништа да не говорим и усред пунога дворишта
да будем као опали жути лист ораховога дрвета
или сива гомилица пепела на дну бездана света.
Да, хтео бих нешто испод неба да вам кажем
па овде на хартији у подебљој свесци мажем
бојицама, хемијским или дрвеним оловкама
као брод на водама што плови међу лукама.

ПРИЧА О РУХУ И ДУШИ

Свега код нас има, па и прича о руху
и души али и лаког брбљања и гомилања
речи а опет у нашем такозваном духу
постоји и свест о крају тога тумарања.

Ќише су нам дошле, мачке су се склониле
а мачак Дарвин, стари луталица, угинуо је.
Више знаних је умрло, жалости нас сколиле.
Мислим, за кога могу рећи: одахнуо је!

Питам се, са чиме се треба данас изборити?
Шта треба радити и о чему и са ким говорити?
Почећу с храном, онда ћу тражити стварчице.

Оне које су ми потребне и све оне ситнице
што се сакрише испод књига и других предмета.
И то ће ми данас бити циљ и моја животна мета.

ЖЕЛИМ

Желим да сте нам лепо ткана и племенита свила
или глатки сатен а не да сте крпе, дроњци и
крпаре.

Да, желим да ми озарите ове животне дармаре
и да вас ја и кожа осећамо као да сте од тила.

Али ви сте свакакве речи које сада шкрабам
по папирима и просте а не загонетне реченице
иза којих се крију смарагди и најјаче грознице.
Па као да се кроз вас полако трошим и хабам.

Ето, то је, ма боље је говорити више
тајанствено,
писати мрачне знаке или те опевати, друсна
жено!

Сад остаје да своје дисање и чаролију претварам.

И да ово писање није оно чиме вас можда варам,
већ да је оно откровење, жешћа радост и живост
чиме дарујем милост и у људе уносим благост.

ОПСЕДНУТОСТ

Не знам да ли је то некаква опседнутост,
ово моје стално размишљање о умирању,
о смрти док ми та свакодневна окрутност
односи блиска бића лако као да се сања.

И стално мислим о њој као и о нестајању.
А људи данас много гину у несрећама,
у колима, у рату што је баш грозна драма,
да вам не говорим ја, а веран стајању.

Смрти, црнило, не треба да те се плашимо
мада знамо да ћеш нам на крају доћи.
Али, смрти, пре тога не треба да патимо.

А јеси ли ти звер – отимачица из вечне ноћи?
Боље да се црвеном и жутом бојом бавимо
и да у њих улажемо све наше телесне моћи.

ТЕШКО МИ ЈЕ

Да, тешко ми је сада али не због усамљености
већ због сусрета са могућом смрћу других бића,
због патњи и корака црних ципела у овој
стварности.

И шта да радим, да пишем и славим цвет
раставића?

Да гласно разговарам са људима и читам књиге?
Или је боље да заборавим Све и животне бриге,
па хемијском оловком само да исписујем
у блоку ове речи и да се помрчином трујем?
Онда као Ништа да заћутим, чекам таму ноћи
и размишљајем када ће ми Свемоћница смрт доћи.
Болест ми је ту, можда грип или јача прехлада
и богаљаст борим се против ње која сад влада
мојим телом а нисам размаженко што се шепури
али ни мрзовољник који се ту вазда нешто дури.

САМОТНИ МИШ

Рибље крљушти, волим као сребро да вас видим
али желео бих и на обали мора да мирно седим.
Но, јако сам далеко, далеко од свега тога,
далеко попут горљивог безверника од Бога.

Овде сам са животним ситницама и књигама,
са младунцима и великим мачкама и људима.
Много тога се уоколо топи и заувек нестаје
уз потпуно ћутање или уз пуно дреке и граје.

Траву и осушену земљу, најзад, натапа киша.
Ја гледам кроз прозор попут самотног миша.
Играм се овако реченицама и разним речима.

Дошли су нам влажна јесен и биће баш зима.
Палим ватру суварцима и гледам жар у пећи.
И, ето, само ћу вам још то на крају рећи.

ИЗМЕЂУ СВЕГА И НИЧЕГА

Ту сам међу ситницама и између Свега и Ничега.
Једна бића са овог нашег света баш брзо нестају
а друга бића живе, крећу се и под овим небом
трају.

Не питам се шта се крије иза неког блиског брега.

Ноћу спавам и будим се изјутра, радим рукама,
читам новине и књиге, једем храну, суђе перем.
Мало се борим са којеквким животним мукама.
А боље је да више ћутим и нећу сада да се дерем.

Небо је ведро, сунце сија и баш је михољско лето.
И питам се, како, како онда да гледам на све то?
Могу да додирујем дрва, мачке, камење и траве.

Могу на екрану да гледам људе које други славе.
Нисам безбрижан, мислим о одлажењу и свом
крају.

Чекам зиму, снег а нисам у радости па ни у очају.

УСАМЉЕНОСТ

„...гроза усамљености.“
Јохан Волфганг Геџе
„Страдања младог Вертера“

Сам сам у својој соби.
Помало ложим пећ да буде топло.
Желео бих да помогнем свим мачкама
али немам више ту снагу па храним и држим
у топлијем само Љубицу и њено дете.
Отеран сам из трпезарије са телевизором.
Покушавам што више да будем овде,
у својој соби, у потпуној самоћи
али са књигама, папирима и компјутером.

ЈЕЖУРКО

Често туда пролазим
па крај жичане ограде,
поред бетонског стуба
за електрику на улици
видим то мртво тело.
То јеж кога је убио
неки љубитељ људи
и животиња а налик
на оног који је убио
оне моје мачке.
Једно време је
то тело лежало
крај празне бочице
кока-коле а сада
лежи, наслонивши
њушкицу на бетон.
Да ли ме то чини
жалосним па ово
пишем на тај начин?
Или је то мала слика
ситног и мртвог бића
и онога што се ради
у нашем дивном свету
људи, нељуди, убица,
родиља, градитеља,
рушитеља, слепаца,
далековидих, љубави,
мржње, лажи и истине?
Ставићу тачку на крају
ових речи и гледаћу
кроз затворени прозор
како се ноћ приближава.

А волео бих да видим
округли рубин у тишини
како сија на празном
столу испред мене.

СИГАРА

Ћерка, која је била у Бразилу,
прича ми о инсектима великим
као песница што у Рио де Жанеиру
гласно се оглашавају а тај звук
толико је јак да, кажу, чак може
да нам разбије прозорска стакла.
Те крупне инсекте иначе у Бразилу
тамошњи људи називају сигара.
Ови инсекти прскају крајем лета,
испуштајући јаке звуке па умиру.
А ћеркина кратка прича јесте једна
ситница овога за нас, иначе малене
људе, огромног али нашега света
који је ипак само једно зрнце песка
у овом големом бескрају васионе.

ПЕСНИК

Мирку Маџарашевићу

Човек из историјски значајне породице,
паметно, осетљиво биће и одлични есејиста,
иначе лекар, покушава да исправи заблуде
из оне наше даље али и полуближе прошлости.
Наравно, тешко је речима мењати свет.
Но, он ипак покушава а и песме које он
и ми други пишемо некакве су загонетке
али и лепа и мање лепа одговори на питања
која нам поставља чувени људски живот.
А речи песама су трагови, грумење руде,
ситне крхотине драгог камења што озарују
нас људе, нашу ноћ и свакодневно сивило.

ЖАР

Знам да није све на шта често помислим,
што видим или рукама додирујем поезија.
Али ја ипак овде правим гомилице речи,
покушавајући тако да до нечега дођем.
Описујем оно што својим кратковидим
очима гледам или ослабљеним ухом
слушам а ти се описи баш гласно смеју
мојим настојањима и тада узимам
свој дрвени штап па ћопам, шантам
преко траве и блата а до сечених дрва.
Ту сакупљам цепанице и као храну
у уста мирне звери уносим их у кућу
и стављам их у две пећи гладне ватре.
Палим ватру, стварам жар и то је, људи,
можда, можда ипак поезија, поезија.

САМО ПОЛОВИНА МЕНЕ

Смрт ме, ево, није одавде однела.
Али као да је на нашој Земљи остала
тек половина мене и снага мог тела
сада је некако веома, веома мала.

Гледам гомиле пужева после кише.
Пузе и иду тамо где има више влаге.
Да, природа нашега света тако дише.
И пужеви су живот а не ствари благе.

Богаљски ми се омакне да их згазим
иако овде док ћопам баш доста пазим.
И то ме тад јако гризе јер смрт задајем
оном живом као да за живот не хајем.

ПЕСНИКИЊА

Пуно тога она је за мене у овом горком животу
учинила а и иначе веома волим њену оштру
поезију.
Мада живим и у тишини, а уз то срцем и
меланхолију,
пишем и читам песме чак и у врло моћном
гломоту.
Ова песникиња нам каже: „Не певам. Не
плешем“.
А док говорим усред пролажења, овде речи
тешем
и питам се како ходам под плавим или сивим
небом,
те шта нам сада све могу ови болови, али не знам,
не знам ништа осим да се храним сиром и
хлебом.
И морам гласно, о људи, да вам ту сада признам
како више волим осој и пречисту сунчеву
топлину
него мраз, бело иње и снегом покривену падину.
Да, баш као што сам мачке више од паса заволео,
ја који ни од какве носталгије нисам овде оболео.

ЗБОГОМ!

мојој сестри
Марији Манојлов,
in memoriam

Драга Мајо, никада, никада те више нећу овде
видети.
О моја сестро, отишла си тамо одакле нема
повратка.
Отишла си изненада и Смрт као да нам се ту
сада свети.
Шта онда да радим, да плачем покрај овога
довратка
или да отпутујем са женом тамо где ме баш
славе?
Да, само смо прашина а не остаци охлађене лаве.
Са тобом је отишао део мога живота и мога света
између снежног смета, леда и маслачковог цвета.
Ех, збогом, добра и драга моја сестрице Марија!
Да, то кажем, остајући усред црних и белих
играрија.

ЛЕЖИМ БОЛЕСТАН

Лежим болестан и скоро непокретан од бола.
Јако ми је жао што не могу помоћи мачкама
које су ту, у кући, у собама, на застакљеној
тераси
и наоколо свуда по дворишту где се пењу и на
стабла.
Једна је моја миљеница, шарена и лепоока
Љубица.
Спавала је и хранила се у мојој соби и у мом
кревету
док се нисам разболео и може се рећи, да, била је
помало привилегована као нека мачја краљица.
Али сада је напољу, хладно јој је, често лежи
поред црног мачка у мом хладном ходнику.
Зима је мачкама и другима и није најпријатније.
Ваљда ћу брзо оздравити и како ваља проhodати
да могу као пре да бринем о овим мачкама.
Оне су постале моје мале учитељице живота
а умилна су бића која се боре у овом свету.

ОТВАРАЊЕ

У углу мога баш невеликога дворишта,
које није Све али ни оно големо Ништа,
цвет црвене лале мирно сад отвара латице.
То је део биљне љубави, као и грознице.

А ја све ово са радошћу људски гледам
и тада на већ озеленелу траву седам
усред наше широке Земље-тамнице,
далеко од леда Света и огња-зверчице.

Отварање цвета је право оживљавање
али и оно у прнилу јако хитро нестајање
па изједначавање звука изворског врела
и тишине хрпе сивога и охлађеног пепела.

БЛИЖИ

„Човек заборавља да је мртац
који разговара с мртвима.“

Х. Л. Борхес

Као да сам ближи оним мртвима него живим
људима.
Живи људи као лутке скакућу околу, нешто
покушавају,
вичу, машу, ходају, брзо или споро говоре о
пословима,
свашта раде али најчешће не успевају у оном
што желе.
Они у много чему овде баш дивно и јасно
успевају.
Мада нису неки лавови, тигрови или барем
неке имеле.
Мртви су постојани, у вечности, цела прошлост
је у њима.
То су стамени споменици које је она голема
опасница,
Свемоћница звана Смрт, заувек однела као
црна плима.
Од мртвих се пуно може научити, међутим код
тих злица,
драги моји, нема будућности што нас заводи
попут тмине.
Узалуд поморанце, нариви, сочне брескве,
мандарине,
код њих је само сиво и камење што се са обале
обрушава.
Да, њихова је само охлађена и стврднута
вулканска лава.

САН

Спавањем и сном приближавам се Смрти,
оном што књига Зохар назива Светковина.
Али данас често спавам јер се ноћу будим
и вероватно сам зато преко дана поспан
па спавам поподне и раније увече лежем.
Знам да је сан големо тамноплаво језеро
или можда и тамни бунар баш велике дубине
из којих на светлости дана извлачим ствари,
многе, чудесне, чудне и бића што ме хране
те ме својим бојама терају да идем напред,
напред, напред на овом свом путовању.

МИЛИ МОЈИ

Драги моји преци, они које сам видео и они који су пре мога живота нестали па су у причама и на фотосима остали, наравно, мили, ви сте ипак добар део мога рђавога и можда бољега живота где нисам попут неког лажљивог скота. Не величам вас, ви ми нисте споменици али знам да без вас на свеопштој слици никако, никако, баш никако не бих био. Овде сам али, да знате, нисам се савио као осушени храстов лист, па, ево, ћутим и говорим и све ређе се на људе љутим. Само сам ово стално дисање и гледање света а ту су зверке и вода и пламсање, ноћи и дани, мора и планине, црно и бело као и оно бујно зеленило и жуто а увело.

ДВЕХИЉАДЕСЕДМА

Двехиљадеседма година
за мене је била несрећна.
У теби, години, постадох богаљ
а потом у августу умро ми је отац.
Несреће се само шуњају око нас.
Вребају нас страхови а Смрт
поставља нам своје замке.
Ех, незаборавна години,
сећаћу се тебе, до свог краја
сећаћу те се као врло црне
мада више волим друге боје,
плаву, црвену па и жуту.
А лепоту и мало радости
налазићу у животним ситницама,
у црвеним плодовима у трави,
у животу мачака и у неким,
само неким речима људи.

ЗАРОБЉЕНИК

Да ли сам осуђен само на ово размишљање
о коначном нестајању и о ишчезлим
пријатељима
и познаницима: Срби Митровићу, Раши Ливади,
Новици Тадићу, Јаши Злобецу, Матјажу
Коцбеку,
о мајци, оцу, сестри и многим другим људима?
Не знам, али као да сам заробљеник тога
и као да не примећујем вреву, живе боје,
лепе ствари, биље и бића пред мојим очима.
Можда само треба да зажмурим и ћутим
и призивам те, зовем те, зовем, белино,
чудесна и дубља од најцрње поноћи!

САЊАМ

Сањам оно што је скривено у мени.
То су сећања – као нерођено у жени.
Живе слике сада се претварају у снове,
као лађе на морској бури у сну плове.

Сањам, па све бива попут мравињака,
грознице, вреве или блесака сред мрака.
Могоа бих рећи, то је крв у крвотоку.
Или бих додао да је реч о биљном соку.

Сањам слике које су потонуле у мени.
Не ради се о гејзиру или о морској пени
и Смрти, пределу ком сам се примакао

мада ка њему нисам трчао ни скакао.
И шта се тој шуми речи може још додати?
Можда неко Чудо које ће све испрати.

ДОЋИ ЋЕ

Доћи ће Смрт а да ли ће имати страшне очи?
И тело ће тада полако почети да ми се кочи.
Не знам да ли ће то бити ноћу или по дану
али отићи ћу далеко и то тамо на ону страну.

Можда о томе немам више ништа да кажем
али немам жељу да измишљам и лепо лажем.
Које још речи да изнесем, шта још да тражим?
Можда је најбоље да ништа више не говорим,

да заћутим и на дубоку тишину да се одважим
Или хлеб ножем да режем и наранџу распорим?
Доћи ће Смрт и, знам, имаће тада страшне очи?

И онда ће ово моје тело почети да се кочи.
Све ће се за мене на тај начин завршити
а оно у мени брзо ће се истопити и распршити.

НАХЕРИТИ СЕ

(врло траљав сонет)

Нахерити се или се одмах искезити.
Па се распомамити те се изнедрити.
Онда се разбременити или се затомити.
Неком скресати, пут нечег се сјавити.

Често се паштати или гласно пиштати.
Биштати се и дугачком улицом шетати.
И доста знати
то што се тешко схвати.

А ту је и кашљање.
И лајање.
Али и смејање.

Као и сањање
уз кајање
и нагваждање.

НЕВИДЉИВА

Смрт се шуња или нам се у гужву увлачи.
Па проваљује врата и са треском улази.
Није она изазовна жена што се свлачи
и у постељи гола почиње да се мази.

Смрт је овде видљива само по нама
кад мртви лежимо или кад јој не тежимо.
Невидљива моћ, зла коб нашим телима
и душама, увек ради и залуд јој бежимо.

Шта о њој још рећи мада скоро све знамо?
Боље да се радујмо или да се подсмевамо
њој која нам је ту најопаснија зловница.

И када нас окружи њена најгушћа тмица
под небом нећемо ништа моћи да радимо,
па ни оно Ништа нећемо моћи да осетимо.

ЖИВОТ, СМРТ ИТД.

„Држи мачку у крилу,
дува јој у уши...“

Александар Ристиовић,

„Даниноћ 475“

Разиграним мачкама, које видим у башти,
кажем да су сам живот а у својој машти
путујем кроз снег и лед или кроз пустињу,
ону пешчану, коју жари сунце као детињу
главу поред куће обданишта када је игра
била све и мед и злато али и окретна чигра.
То што очима видим, живот је за мене,
а ја више личим на малко морске пене.
Кад ћеш ми доћи, о, Смрти, да одемо
пут нигдине и у њој тамо забодемо
као пчеле своје жаоке па ишчезнемо,
у белом или у црном, глуво и баш немо.
И тако ћемо сви једном да нестанемо
а овде ћемо само кратко да путујемо.

ПОСРЕДНИК

Е, господо, нисам вам више посредник
између онога видљивога и невидљивога,
нити сам људима и зверима вешти чаробник.

Нисам ни буктиња или пажљиви посматрач
океана хлорофила и крвавих коштица трешње
или у средиштима храстових шума тамни врач.

Нешто сам што личи на јарку, живу боју.
Нисам ни сама боја а чујем њен плач
и смех у црном, тамо на осоју и присоју.

Нешто сам између што је веома страшно,
нешто што би да буде стварно и измишљено,
крв и месо, вода, можда најцрње брашно.

И живо и снено, стварано или уништено.
Нешто што са Великим Ништа другује.
Ватрино је црвено или бора зимзелено
што пут пепељастога и сивога путује.

ЦЕДУЉИЦА СА ПЕСМОМ „ЖИВОТ“

Из блока исцепана цедуљица са песмом „Живот“
на којој помињем писца Давида Гросмана
и из његовог романа „Види под: љубав“ цитирам:
„Људска бића никада не умеју да цене живот
који им је дат, када добију живот нису спремни
да разумеју тај дар и током времена не престају

да лупају главу о томе. Због тога не успевају
да осете живот све док лагано не почне да им
лагано
напушта тело, а они лагано, постојано да
пропадају.“

Преписавши ове реченице на изгубљеној
цедуљици
са мојом песмом, замислио сам се и схватио
да се ово односи и на мене и ову обилну пијацу
нашег постојања а ово пишем лежећи у својој
постељи.

Пијем лекове, дрхтим, имам неиздржљиве
болове
ноге и понекад баш заурлам а не могу да устанем.
И не могу да стојим а јуче су ми лекари дали
ињекцију.

Али, ето, сећам се те своје изгубљене песме
„Живот“.

И можда покушавам да је овим писањем
надмашим.

Док ово пишем баш осећам јаки бол ноге и тела,
знам да сам жив и да све ово ипак не сањам.
Да, а много више бих волео да сам мртав
а не да ове неподношљиве болове осећам.

ВЕЛИКИ ПОЗНАВАЛАЦ И МОЈА ПОЗНАВАЊА

Читајући дела Хорхе Луис Борхеса
препознајем човека
големог знања и човека који је прочитао
мноштво књига
Наравно, ту су и тајна знања, тамни симболи и
знамења.
Моје знање није такво, мало је али знам којим
путем
иду мрави, где слећу пчеле, гугутке а где
врапци и чавке
и разне бубе и где скакућу веверице, те куда све
пролазе
мачке а куда пак пси, да, разуме се моје знање
је мање
него код сељака који имају прави однос према
Природи
о чијим дубоким тајнама Борхес највише зна
из књига.
Али знам да исечем грану и секиром расколим
цепанице.
Знам и куда ићи када напада снег и где је лед
или пртина
где није клизаво па умем лети да нађем и
најбоље каменице.
А знам и да сам од оних који не воле да газе
младу траву,
нити да кидају тек изникле цветове са земље
или из грмља.
Дивим ти се, Борхесе, али остајем у својој
скучености
и настављам да идем под тамним и ведрим небом.

ИПАК, ДОСТА ЈЕ

Доста је писања
о мојој свакодневици,
о стварима опипљивим,
о овој скучености
и у непокретности.
Зато сада читам оно
што је некада одабрао
Гершом Г. Шодем
из књиге ЗОХАР,
из „Књиге сјаја“.
И сада ћу покушати
да у својим песмама
говорим о дубоком,
о вечном, о небу и Земљи.
Речи изгледају лаке,
али нису све речи лаке.
Неке су тешки камен
који нас односи у дубине,
тамо где су тмине
али и светлости које се
са њима стално боре.

ДОК ЧИТАМ КЊИГЕ

Читајући књиге умрлих писаца, не знам шта ће
од тога остати
у далекој будућности и за нове читаоце и
могуће радозналце.
Наравно, међу тим писцима има баш јако
много великана.
Писали су док су живели а ја данас, ево, једино
покушавам
да то што су нам написали, пажљиво читајући
и маштајући оживим.
И њихове речи трају или нестају, па да ли да
их можда поредим
са воденим цветовима и да кажем да се заборав
и памћење
тако мешају а знам да ће тако, можда, бити и са
мном
као што се мешањем жуте и црвене боје добија
наранџаста.
Бесмисао и смисао живота сада се играју као
што се ноћ
и јутра смењују и као што две мачке у трави
лоптицу гурају.
О, књиге, ипак је јако лепо овако се са вама у
самоћи
дружити и из вас изнедрити чудесне и бујне
светове маште.
И поред свега, речи књига, пратићете ме и са
мном ићи
до краја мога живота који се све више и више
приближава.

НОЋ ЈЕ

Јако тешко ми је па бих да цртам.
Мало пре сам, ето, нахранио мачке.
Неке су у топлом, неке у хладном.
Друге су, ево, на застакљеној тераси.
А не помаже им пећ коју сам наложио.
Али овакав не могу им више помоћи.
Четири мачке су у моме предсобљу.
Нахранио сам их али ту није најтоплије.
Лежим у кревету уз књигу стрипова
где су текстови писца Боре Ћосића
и цртежи разних аутора и све на тему
Мирослава Крлеже, његовог живота
и дела, а ноћ је и после читања књиге
заспаћу и попут мора препливаћу
ту кратку ноћ да дођем до обале:
хладнога јутра и сутрашњег дана.

СВЕ

Како Све сазнати и Све тада знати?
Немогуће, не могу се све књиге
на овом свету прочитати, не могу се
све ствари овде доживети или искусити,
нити се може на свим местима бити.
А не могу се ни сви људи упознати.

КАДА ПИШЕШ

„Прошетај са мном кроз
једну велику варош...“

Љубомир Ненадовић,

„Писма из Италије“

Када пишеш о ишчезлим Помпејима,
штовани Ненадовићу, тако ми светиње,
она је, кажеш, покривена камењима
или што владика Његош вели, то опомиње,
баш вазда, човека на његово ништавило.
Уосталом, шта је овде хиљаду година,
па шта је то што се испод неба згрчило
па нагомилало усред наших пустолина?
Ништа, сува гомила лишћа, сива прашина
што лежи док овде све не постане тишина.

ОД ДЕТИЊСТВА ДО СТАРОСТИ

А, ево, „...чини ми се да је читаво детињство провео у свету бајке,“ Роберт Музил каже. Из детињства идемо у младост, материнство није са нама, напуштамо га с хрпом багаже успомена и потом улазимо у средње доба које је као каква пролазна и огромна соба у коју се веома брзо уђе, па се затим изађе. И наш већ дужи живот сада је попут хитре лађе. Упловљавамо у старост, пусту луку близу краја. И потом, падајући све ниже, као април пут маја, долазимо до смрти која нас онда заувек односи у ништавило где су иста ствар обувени и они боси.

СПАВА МИ СЕ

Спава ми се и читање класичне књиге
ме успављује док оне дневне бриге
иза мене остају и тако овде заспаћу
у постељи и можда чак нешто сањаћу.

Али сан ми није ни сигурно уточиште,
нити дубина а није ми ни моћна храна.
Ту сам и чекам као да сам седиште
где нико не седи попут неког дерана.

Далеко су ватрено крштење и сечења
тортица и колача, као и пивска врења.
Ипак сам ближе леду него бршљанима.

И овде сам док ми долази хладна зима.
А тонем дубље и дубље у своју муку,
баш ником не показујући празну руку.

ПУНО САМ ПИСАО

Пуно сам писао песме о Свему и Свачему.
Можда је тога сада доста, време је да станем,
У свет одашиљах превише песама али не на тему
дубоку и озбиљну коју развијам када планем.

Време је да овде само скромно заћутим.
Доста је било да речима друге људе љутим.
Могу још под овим небом да се сећам
буба, биља, птица, зелених грана ариша и јела.

Па да мислим на океан, реке и пену врела,
па где је драго камење могу да већам
у самоћи и призивам моје дане и ноћи.

Но, сада ћу пут Измишљенога, ево, поћи.
У тишину заронићу и у Машти ћу се играти
а големо Ништа ће ту немо да ме прати.

ГЕТЕ, ИСИДОРА, ПРОЛАЗНОСТ

Док опет читам Гетеову књигу
„Страдања младог Вертера“,
коју је превела Исидора Секулић,
уживам у речима „недокучне, снисходе,
котрљ“ и мислим о мудрој жени Исидори.
На Топчидерском гробљу гледам
њен скромни гроб и знам да је живела
у кући недалеко од ове моје, у кући,
где, сада преправљеној, живи писац
Душан Ковачевић а некада давно
у ту Исидорину кућу долазио је
млад песник Миодраг Павловић.
Не, најбоље је да наставим да читам
лепи превод са немачког на српски
Гетеовог романа, повремено
гледајући у наоблачено небо,
гледајући кроз прозор и мислећи
о пролазности свега и свих.

ЕХ, ВИ, МОЈЕ РЕЧИ

Нисам човек који вам, ево, овако
говори како да живите и шта да радите.
Али не бих овде баш ни да сувише лако
причам о свему што треба да искусите.

Речи ми се гомилају и овде се говори.
Некога то дирне док другим људима
бива далеко па се тако ћути или се заори
глас а потом све нестаје попут дима.

Ех, ви, моје речи, па зашто не описујете
куљања лаве вулкана или пак котрљања
белих лавина већ само малко додирујете
пчеле, мраве, птице и траве сред ћутања?

И, тако, ви знаци на екрану и белој хартији,
остаје ми само да са вама разговарам
или да бушим свет као да сам налик бургији.
А можда сам ту само да му крпе парам.

СОНЕТ НА КРАЈУ

(покушај)

На крају треба из душе изнедрити па написати
нешто дубоко, Господу ближе, а да обликом
буде што више чисти сонет али, авај, моји сати,
дани, месеци и године пролазе те мимиком
и својим људским ликом никако не успевам
узвишено речима да удахнем и да сад певам
како треба а што стари класици вазда одређују.
Зато, драги моји, боље нешто овде да урадим,
ја који уmem кромпире и парадајзе да садим.
Волео бих да ме највиши хвале и у звезде кују
али, користећи струју, баш траљав, мада и одан
стварању, молим се Свевишњем да дође дан
када ћу описивати чаробно рубина, дијаманта,
гримиза, злата и белину коју има ледена санта.

БЕСЕДА

НА ДОДЕЛИ НАГРАДЕ ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ У БРАНКОВИНИ

Драги пријатељи и љубитељи поезије, песникиња Десанка Максимовић, чије име носи ова велика књижевна награда, била је жена великог дара који јој је помагао да током низа стваралачки плодних година и деценија изнедри обиље врхунске поезије. Али та поезија није била писана неразумљивим језиком који је далеко од такозваних обичних људи за које поезија није нешто најближе њиховом животу, не, напротив, њена поезија је писана језиком блиским и разумљивим свим људима. А теме њених песама су, заправо, све оно лепо али и ружно од чега се састоји сам живот свих нас људи. Дакле, то су љубав, страх, смрт, мржња, радост, лепота, човечност, саосећање, људска снага или слабост, добро и зло, свет биља и животиња, историја и још много, много тога.

Десанка Максимовић је волела природу и писала је песме и о њој. Једна анегдота каже да је она, живећи у Београду у кући где су живели и други писци, рецимо Бранко Ћопић, излазила на своју терасу и хлебом хранила голубове и друге птице које су онде долетеле. Да, и ја волим природу, биљке и животиње, њихов чудесни живот, све оно што ми је било блиско још од детињства, па пишем песме о њима али и о многим другим стварима које се тичу нас људских бића а и ми смо само део велике природе. И тако, покушавам да што разумљивије, једноставније изразим оно што доживљавам и осећам и да своја

осећања, претворена у песме, дакле у нешто естетско, пошаљем људима да то можда прочитају и нешто из тога разумеју, науче па тако и стекну некакво животно искуство или да их моје песме нечему донекле поуче. Песмама им преносим и своја искуства али не као неки свезнајући учитељ, већ као онај који покушава да их својим доживљајима и искуствима барем мало духовно и емотивно обогати и помогне људима, читаоцима поезије, на том њиховом или, још прецизније речено, на нашем нимало лаком путу од рођења до смрти. Наравно, поезија није чудесни камен а ни чаробни штап који све преображава у нешто боље или остварује наше жеље.

По мени, поезија је оно што у данашњем свету буке, брзине, шаренила и шашавости реклама, које у ово доба електронике и велике куповине и продаје постадоше нешто готово полубожанско, дакле поезија је оно што ипак једноставним и људским речима говори о свету у коме живимо, о нашем раду, настојањима и делањима, жељама, тегама, размишљањима, сновима, маштањима, жалостима, надањима, страховима, тајнама, склоностима и радостима. Али она не говори само о њима.

Хвала Вам на овом признању и срдечно поздрављам све вас, драги пријатељи, као и Рабровицу, родно место Десанке Максимовић, али и Бранковину, где је одрасла, и одакле су и прота Матија и Љубомир Ненадовић!

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Милан Ђорђевић рођен је 1954. године у Београду. Песник, приповедач, есејиста, романописац и преводилац. Књиге песама: *Са обе сџране коже* (1979), *Мува и друђе њесме* (1986), *Мумија* (1990), *Ћилибар и врџи* (1990), *Пусџиња* (1995), *Чисџе боје* (2002), *Црна ѡморанџа* (2004), *Ваџра у башџи* (изабране песме објављене као добитнику Дисове награде за 2007. годину) (2007), *Рагосџи* (2008), *Свемоћна џосџођа* (2012). Књиге прича: *Глиб и ведрина* (објавио под псеудонимом Милан Новков) (1997), *Слеџа улица* (2002), *Маџмун* (2006) (превод на словеначки књиге објављен 2009), *Смеџурана кожа* (2013). Књига есеја: *Цвеће и џунђла* (2000). Књига изабраних песама *Пусџиња и ѡморанџа* објављена у електронском облику у едиџији *Меџафора* на сајту www.metafora.com. Избор песама *Пјесме* са упоредним преводима на енглески језик објављен у издању Хрватског ПЕН-а у оквиру фестивала Књижевност уживо 2006. године. Роман: *Рушевина* (2009). Поезија, приче и текстови превођени су му на енглески, немачки, словачки, румунски, мађарски, португалски, пољски, македонски и словеначки језик. Преведене књиге објављене су му у Словенији и у Сједињеним Америчким Државама. Добитник је награда „Васко Попа“ (2005), „Дисова награда“ (2007), „Бранко Миљковић“ (2009), „Десанка Максимовић“ (2013) за поезију и стипендије – награде „Борислав Пекић“ за концепт романа „Рушевина“ (1998) и награде „Исток-Запад“ (2009) за исти роман. Друштво словеначких писаца до-

делило му је повељу „Отон Жупанчич“ (1989) за преводачки рад. Бави се превођењем са словеначког, енглеског и француског језика. Књижевне стипендије: Словенија (1995, 2000), Немачка (1998), Аустрија (1998, 1999, 2000), Италија (1999), Француска (2000). Учествовао на књижевним скуповима у Минстеру, Виленици, Сарајеву, Сен Назеру, Минхену, Краљеву, Чачку. Био уредник едиције Форум писаца. Сада је инвалидски пензионер.

С А Д Р Ж А Ј

СА ОБЕ СТРАНЕ КОЖЕ (1979)	5
Побуњени човек	7
МУВА И ДРУГЕ ПЕСМЕ (1986)	9
Киша би да се убије	11
Песници, писци & остала менаџерија	12
Прах, све је прах	13
Буђење	14
Капут	15
Варвари	16
МУМИЈА (1990)	17
Кромпир	19
Мумија	20
Уморан сам	21
Песме	22
Дојке	23
ЋИЛИБАР И ВРТ (1990)	25
Језиком ватре, кише и снега	27
Маина	28
Наранцаста лавина	29
Ти, који сазда траву и кишу	30
Дечија слика	31
Мехур од сапунице	32
Трст	33
ПУСТИЊА (1995)	35
Тишина и снег	37
Имена ствари	38
Поморанца	39
Чај од жалфије	40
Речи	41
Енциклопедије, речници, хербаријуми	42
Равнодушност и злочин	43
Галобов крик	44
Џунгла	45

Игра	46
Цепни сат	47
Карневал	48
Млеко сипе	49
Муљ и сећање	50
Киша	51
Сутон	52
Имитација живота	53
Писати сонете	54
Елегија за париско плаво	55
ЧИСТЕ БОЈЕ (2002)	59
Ахен	61
Анзелм Кифер	63
Подземна железница у Бону	65
Ходање	66
Усахли град	68
Меланхолија и тајна улице	70
Чисте боје	72
Акваријум	73
Угљенисана мандарина	74
Лимун	75
Дрвосеча	76
Средовечни и проћелави српски геније гледа кроз прозор и види хладно мартовско сунце што се изјутра појавило на небу Немачке	77
Облак	78
Поред океана	79
Тамнокоса	80
Одговори	82
Велико и мало	84
Музика	85
Радост	86
Поетика	88
ЦРНА ПОМОРАНЦА (2004)	91
Пловидба	93
Велико плаво	94
Беч, Ерлахгасе	95
Облаци	96
Љубавна песма	98
Ватра у башти	99

Дани	100
Огледало	101
РАДОСТ (2008, 2009)	103
Књига	105
Три грације	106
Бели лук	107
Данило Ќиш и поморанца	108
Љубав	109
Мала радост	110
Седи човек за столом	111
Испред билборда	112
Радосни догађај	113
Детињство	114
Београдски сељак	115
Смех Далај Ламе	116
Манекенке	117
Кратковидост	118
Трагови	119
Име цара	120
Историја	122
Говор и језик	123
Крв у поморанци	124
Земунац	125
Пијемо пиво	126
Црно	127
Београђанин	128
Стари другар	130
Гљивар	131
Жена	132
Топчидерско брдо	133
Језик	135
СВЕМОЋНА ГОСПОЂА (2012)	137
Близина смрти	139
Стварност и црнка	140
Умирање оца	141
Истина краја	142
Госпођи	143
Вечност	144
Родитељи и деца	145
Будућност	146

И опет поезија	147
После годину дана	148
Уместо оних којих нема	149
НОВЕ ПЕСМЕ	151
Саобраћајни удес	153
Једна порука свемоћној	154
На првој страни листа „Политика“ фотографија анонимног пешака	
Милана Ђ. (52)	155
Башта	156
Болнички кревет	157
Болничка соба	158
Пацијент, пешак Милан Ђ. (52)	159
Центар у Сокобањској улици	160
Камен	161
Маслачак	162
Утеха	163
Тајко	164
Мој свет	166
Траве са Тибета и са Хималаја	167
Плодови	169
Црвено	170
Плач	171
Проклета самоћо	172
Сећање на песника Милоша Комадину	173
Црна година	174
Песма за другог Американца Чарлса Симића	175
Боје	177
Речи и ствари	178
Сусрет	180
Добровољни изгнаник	181
Зима	183
Као да сам све рекао	184
Књига песама	185
Инсекти, бубе	186
Мртви	187
Грађење	188
Нежност	189
Можда	190
Лист и вепар	191

Кодер	192
Црвена крпа	193
Кутија	194
Мачак Дарвин	195
Нисам	196
Црне капи	197
Пауци	198
Гундељи	199
Ариш и сеница	200
Мрави	201
Чавка	202
Голубови	203
Сврака	204
Спаљивање књига	205
Ожиљак	206
Лекови	207
Чињенице	208
Рупа	209
Ариш и Солжењицин	210
У соби	211
Скакавац	212
Видре	213
Опадање лишћа	214
Храст	215
Госпођа природа	216
Дебели снег	217
Мамут	218
Уместо да говорим	219
Тишина мати	220
Понекад	221
Бити жалостан	222
Више волим	223
Ќад погледам	224
Одлазак	225
Покушавање	226
Време је да престанем	227
Свет	228
Шта онда да радим?	229
Хтео бих	230
Прича о руху и души	231
Желим	232
Опседнутост	233

Твој долазак	234
Тешко ми је	235
Самотни миш	236
Између свега и ничега	237
Усамљеност	238
Јежурко	239
Сигара	241
Песник	242
Жар	243
Само половина мене	244
Песникиња	245
Збогом!	246
Лежим болестан	247
Отварање	248
Ближи	249
Сан	250
Мили моји	251
Двехиљадеседма	252
Заробљеник	253
Сањам	254
Доћи ће	255
Патње	256
Нахерити се	257
Невидљива	258
Живот, смрт итд.	259
Посредник	260
Цедуљица са песмом „Живот“	261
Велики познавалац и моја познавања	262
Ипак, доста је	263
Док читам књиге	264
Ноћ је	265
Све	266
Када пишеш	267
Од детињства до старости	268
Спава ми се	269
Пуно сам писао	270
Гете, Исидора, пролазност	271
Ех, ви, моје речи	272
Сонет на крају	273
БЕСЕДА	275
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	277

Милан Ђорђевић
ПЕПЕО У БАШТИ

Издавачи

Задужбина „Десанка Максимовић“
Београд, Скерлићева 1

Народна библиотека Србије
Београд, Скерлићева 1

За издаваче:
Сћаниша Тушњевић

Уредник
Сћаниша Тушњевић

Графички уредник
Бранко Христић

Тираж 300 примерака

Штампа
Драслар њаршнер, Београд

ISBN 978-86-82377-44-33

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
